

Ważniejsze dokumenty

do historyi

MIASTA DĘBICY.

Część II.

(XIII. dokumentów
od roku 1451.—1598.)

ZEBRAŁ
PROFESOR JÓZEF WYROBEK.

[R. 2]. [1908/9]

mr. inw. Spr. 34

VIII.

Prawo Patronatu z R. 1451.

Po śmierci ks. **Jana** z Bolesławia, rektora Parafii dębickiej przed r. 1440.,—powstał długi spór między niezgodnymi kołatorami i księżmi **Aleksandrem** z Dębicy a **Mikołajem** z Królowic, prezentowanymi na plebanów dębickich. Apelowano aż do **Rzymu**. Wreszcie po 11 latach Sąd polubowny w Krakowie za biskupa **Zbigniewa** kardynała **Oleśnickiego** załagodził ten spór **dekretem r. 1451.** uregulował kołatorstwo i ustanowił ks. **Mikołaja** z Królowic rektorem Parafii.

Priuilegium iuris patronatus Dembicensis in Anno Domini 1451. factum.

.....

.....

Decretum.

CHRISTI nomine inuocato et ipsum solum prae oculis habentes pro tribunali sedentem, de Jurisperitorum consilio in causa et causis Jurispatronatus et praesentandi Ecclesiae Parrochialis Sanctarum Margaritae et Hedwigis, et ipsam Ecclesiam in Dąmbicza, et eorum occasione, coram Venerabilibus viris Dominis: Primo: in Prima instantia **Raphael** de Skauina, Praeposito kielcensi, Canonico et Officiali Cracouiensi Generali, nec non **Derslao** de Borzynow, Archidiacono et Canonico Cracouiensi, et **Stanislao** de Lischino, Scholastico et Canonico Praemisliensi, Decretorum Doctoribus, In secunda instantia iudicibus per Reuerendissimum in **Christo** patrem et Dominum D. **Sbigneum**, miseratione diuina tituli S. Priscae S. Romanae Ecclesiae Praesbiterum Cardina-

lem et Episcopum Cracouiensem, hic in partibus in Ciuitate cracouiensi, et demum coram **Joanne Josse** V. I. D., Canonico Veneto, Domini nostri Papae Capellano, ipsiusque sacri pallacii Apostolici auditore causarum et causae huiusmodi ab eodem Domino nostro **Papa** in Curia Romana in vim appellationis et appellationum successiuis temporibus specialiter deputatis et delegatis vertente et mota inter nobiles et generosos viros dominos: **Nicolaum** de Latosin, **Nicolaum**, **Stanislaum** et **Laurentium** de Rzuchawa, filios olim dominae **Annae**, relictæ olim nobilis **Nicolai** de Rzuchawa alias de Dąmbicza, **Heduigem** et **Catherinam** de Dąmbicza, et haeredes et patronos dictæ Ecclesiae, ac discretum **Nicolaum** Boguslai de Krolowice, Praesbiterum ipsorum ab una, et **Joannem** de Podgrodzie haeredem et patronum eiusdem Ecclesiae, ac Discretum **Alexandrum** Nicolai de Dąmbicza ex aduerso, Ad eandem Ecclesiam ab alia partibus praesentatos, Nec non desuper omnibus et singulis controuersiis, litibus, Jurgiis, dannis, impedimentis, sumptibus et expensis, inter ipsas partes occasione praemissorum quomodolibet suscitatis, motis et exortis, Per hanc nostram sententiam arbitralem, laudum et arbitramentum, quam ferimus, in his scriptis pronuntiamus, decernimus, dicimus et declaramus, componimus, laudamus et arbitramur et equa lance iustitiae discutimus: Praefatos Dominos Nicolaum de Latoszin, Nicolaum, Stanislaum et Laurentium de Rzuchawa, filios olim Annae, relictæ olim Nobilis Domini Nicolai, Heduigim et Catherinam de Dąmbicza, haeredes et patronos ab una, et praefatum Dominum Joannem de Podgrodzie, similiter haeredem et patronum dictæ Ecclesiae, ab alia partibus fore et esse in iure patronatus et praesentandi ad dictam Ecclesiam, praefatosque Dominos Nobiles: Nicolaum de Latoszin, Nicolaum, Stanislaum et Laurentium de Rzuchawa germanos, Catherinam et Heduigim de Dąmbicza

tantum habere dicti iuris patronatus et praesentandi, quantum habet plus Dominus Joannes de Podgrodzie praedictus, Ad saepedictam Ecclesiam parrochiale in Dąmbicza; Praefatum quoque dominum **Nicolaum** de **Krolowice** ad praesentationem saepe factorum Dominorum Nicolai de Latoszin, Nicolai, Stanislai et Laurentii de Rzuchawa, filiorum dictae Annae relictae, Catherinae et Hedwigis de Dąmbicza pro hac vice per praelibatum Reuerendissimum in Christo patrem Dominum D. Cardinalem et Episcopum Cracouiensem iuxta sententiam dicti Venerabilis Domini Raphaelis de Skawina, Praepositi Kielcensis, Canonici et Officialis Cracouiensis, Judicis Commissarii, institutum, inuestitum et confirmatum fore et esse verum et legitimum rectorem, gubernatorem et plebanum dictae Ecclesiae usque ad tempora vitae vel arbitrium voluntatis suae. Post cessum viuo siue decessum eiusdem **Nicolai**, moderni Rectoris, Praefatus Dominus Joannes de Podgrodzie pro sua uice debet praesentare personam idoneam ad eandem ecclesiam et ipsi Domini: Nicolaus de Latoszin, Nicolaus, Stanislaus et Laurentius de Rzuchawa, Hedwigis et Catherina de Dąmbicza supra dicti consentire debent, duntaxat pro hac vice, et deinceps ipsi domini Patroni habebunt Jus et modum praesentandi, uti in antea habuerunt. Item laudamus, dicimus, decernimus et declaramus, quod praedictus Dominus, praesentatus ad dictam Ecclesiam praefati Domini Joannis de Podgrodzie, suam praesentationem, quam habet ab eodem Domino Joanne, Patrono suo, det, restituat et tradat praefato Domino **Nicolao**, Plebano de Dąmbica et alia iura communia, praedictam Ecclesiam concernentia, et pro defensione eiusdem Ecclesiae restituere tenetur eidem Nicolao Plebano vel suae Ecclesiae. Ipse quoque **Nicolaus**, Plebanus Ecclesiae, praefato **Alexandro**, praesentato saepe dicti Domini, pro fatigis, sumptibus et expensis in causa et lite huiusmodi factis, debet et tenetur

dare et soluere sexaginte marcas communis peccuniae, monetae et numeri Polonicalis, ad Epiphaniarum festa, sese proxime sequentia, affutura per Viginti marcas in quolibet festo per tres annos se immediate sequentes proxime affuturos et affutura.

Etsi idem **Nicolaus** Plebanus dictam Ecclesiam siue beneficium Ecclesiasticum cum aliqua persona extra Diocesim pro alio beneficio commutauerit, siue commutationem fecerit, Extunc residuam pecuniam dictarum sexaginta marcarum ratione praemissa de eodem beneficio ecclesiastico suo, quod esset in vim permutationis huiusmodi adeptus et non de eadem Ecclesia in Dąmbica, tenebitur eidem Domino **Alexandro** persoluere sub poenis excommunicationis, sub quibus, si idem Dominus Nicolaus Plebanus eidem Domino Alexandro apud Acta officialatus Consistorii Cracouiensis tenebitur et est astrictus obligare dictas sexaginta marcas soluturum, Recedens ab omnibus exceptionibus et Jurisdictionibus siue foro competente tocienis, quociens in solutione deficeret in casu, quo existens in eadem sua Ecclesia in Dąmbica, non compleret solutionem infra dictos tres annos ad festa superscripta. Item praedicti Nicolaus Plebanus et Alexander ac Nobiles Domini patroni supra scripti ex utraque parte omnia et singula in praesenti laudo siue sententia arbitrari et arbitramento, per nos sic ut supra descripto, pronunciata, arbitrata et composita, ac ipsam nostram sententiam arbitralem debent emologare, tenere et nunquam contrauenire sub ducentarum marcarum communis peccuniae, monetae et numeri polonicalis per nos vallata poena; parti tenenti laudum et sententiam praesentis compromissionis medietatem, et aliam medietatem nobis arbitris et iudicibus conuenit, per partem non tenentem et contrauenientem huiusmodi laudo irremissibiliter persoluendam. qua poena soluta vel non soluta in parte uel in toto, Nihilominus praesens nostra sententia siue laudum

perpetuae firmitatis robur debet obtinere. Post cuius quidem sententiae arbitralis pronuntiationem praelibati Domini: Alexander de Dąmbica et Nicolaus de Krolowice Plebanus de Dąmbica suis nominibus praedictam nostram sententiam siue laudum in omnibus punctis, capitulis, clausulis susceperunt, approbauerunt, admiserunt et emologauerunt, subiicientes et submittentes se poenis supradictis, Juraueruntque et eorum quilibet nominibus, quibus supra, in manibus nostris ad Sacrosanctas Scripturas et Sancta Dei Euangelia corporaliter tacta, iurantes de obseruanda et firmiter tenenda praedicta nostra sententia arbitrali seu laudo.

Dokument ten ważny z R. P. 1451. wydany tu jest z **kopii**, znajdującej się w L. E. D. (= Liber privilegiorum etc. z r. 1612. — w Archiwum probostwa dębickiego) na fol. 7. do 10.

Oryginał zaś może jest w Archiwum Kapituły lub Konsystorza krakowskiego.

Wstęp dłuższy (fol. 5. 6. 7.), wywód do tego dekretu, opuszczono tu — oraz **zakończenie** (fol. 10—12.), które mieści w sobie **zatwierdzenie** dekretu przez Superarbitra i Notaryusza z datą następującą:

»Actum et Datum Cracoviae Anno Domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo primo, Indictione decima quarta Pontificatus SS. in Chr. P. et D. n. D. **Nicolai**, diu: prou: **papae** Quinti, An: quarto,— die Jouis, undecima mensis Martii.....«

Że **spór** ten o Patronat i Probostwo dębickie trwał przed tym dekretem z r. 1451. długo, bo przeszło 10 lat, świadczy o tem nietylko wzmianka w **dekrecie** i w **wstępie** opuszczonym ale i **rękopis** niezupełny Biblioteki Uniwersytetu Jagiellońskiego N. 406. A aa. I. 32., gdzie jest w tej sprawie mowa o komisjach, replikach i t. d. od r. 1440. do 1449.

Wzmianka o ks. **Janie z Bolesławia**, rektorze Parafii dębickiej przed r. 1440. (w L. E. D. fol. 6.) jest w wstępie dokumentu taka:

.....»post mortem et obitum olim Domini **Joannis** de Boleslaw, rectorum Ecclesiae praedictae (Dembicensis) immediatisimi«....

IX.

Dekanat dębicki w XV. wieku.

W XV. wieku była **Dębica** siedzibą osobnego dekanatu w wielkiej dyecezyi krakowskiego biskupstwa. Do tego **dekanatu dębickiego** należały parafie: **Żdżarzec** (Zdżarzecz), **Łąka** (Lanka), **Dobrzechów**, **Dobrków**, **Xiążnice** (Xyangnycze), **Przeclaw** (Przeczslaw) i wsie przynależne do nich.

O tem świadczy: **L. B.** (= **Liber Beneficiorum** dioecesis Cracoviensis) Tom II. od str. 293. do 300. (wydanie krakowskie z r. 1864). Do tego dzieła odsyła się żądnych szczegółów zajmujących, których przedruk zająłby tu za wiele miejsca.

Natomiast podaje się o tym dekanacie dębickim inny poniżej dokument, napisany w **Rejestrach retaksacyi** r. **1529**, a odpisany r. **1578**.

Decanatus ruralis quondam in Dębica.

Fuisse olim Decanatum ruralem in oppido Dębica, constat ex libris Beneficiorum, quibus describuntur Proventus Ecclesiae Parochialis Pilsnensis, ubi sic habetur:

Capitulum Cathedralis Ecclesiae Cracoviensis. Significamus tenore praesentium, quorum interest Universis: Quia nos in **Registris Retaxationis** proventuum Sacerdotiorum omnium, tam in Ecclesia hac Cathedrali, quam etiam in Urbe et in tota plane dioecesi Cracoviensi existentium, descriptionem proventuum Ecclesiae Parochialis in Pilzno sub praesulatu felicis olim memoriae Reverendissimi Domini Petri **Thomiczki**, Episcopi Cracoviensis, idque ex decreto **Synodi** dioecesanae in Anno Domini Millesimo quingentesimo vigesimo nono, ad effectum contributionis publicae iuste et proporcionabiliter per quemlibet possessorem, etiam iureiurando interposito, exsoluendae factam, reperimus contineri. Eam itaque descriptionem ad Instantiam et supplicationem Venerabilis **Stanislai**, dictae Ecclesiae Pilsnensis moderni pastoris et Rectoris de Verbo

ad Verbum transumendam et fideliter describendam ac per Notarium publicum infrascriptum subscriptam, Sigillo etiam nostro in fidele testimonium omnium praemissorum muniendam iussimus et mandavimus huiusmodi sub tenore Verborum: **Pilzno** Ecclesia Parochialis et **Decanatus ruralis** nunc, **quondam** vero in **Dębica**, cuius possessor honorabilis **Stanislaus** de Ropcece, iuravit etc.

Et ultra describuntur prouentus Ecclesiae Parochialis Pilsnensis. Quod autenticum. Datum Cracoviae in loco Capitulari, die duodecima mensis Novembris, A. D. Millesimo quingentesimo septuagesimo octavo.

Valentinus Brzostowski
publicus coram Venerabili Capitulo Actorum
Notarius.

Dokument ten wydany tu z kopii L. E. D. fol. 33. str. 2. Oryginał jest w Rejestrach Retaksacyi w Krakowie.

Położenie parafij należących w XV. w. do dekanatu dębickiego:

Żdźarzec, wieś—odległa od Dębicy na półn: zachód 2 mile—a $\frac{1}{2}$ mili na południe od Radomyśla wielkiego.

Xiążnice, wieś— $\frac{1}{2}$ mili na południe od Mielca.

Do tej parafii należy Wola Mielecka, gdzie się r. 1784. urodził J. M. hr. **Ossoliński**, fundator narodowego Zakładu imienia Ossolińskich.

Dobrków, wieś—na wschód obok Pilzna.

Łąka, dziś Łęki dolne (i górne) wieś— $\frac{1}{2}$ mili na zachód od Pilzna.

Dobrzechów, wieś obok m. Strzyżowa nad Wisłokiem, 4 mile na połud. wschód od Dębicy.

X.

Sprzedaż w R. P. 1464.

W obec Sądu gajonego ławniczego w Dębicy sprzedają PP. Stanisław **Górski** i żona jego **Jadwiga** Janowi **Durechowi**: browar, ogród i sadzawkę.

Resignatio Braseatorii cum horto et Piscina.

Sub Anno Millesimo 464. Judicium Bannitum et legale per nos Viceadvocatum Nicolaum Obieczadło et septem Juratos: Stanislaum Pieszczek, Nicolaum Kielkowski, Joannem Bogdał, Andream Męczikal, Jacobum Durakłowic, Nicolaum Strzałka, Joannem Poleć Feria sexta proxima ante Septuagesimam extitit celebratum. Coram quo Judicio Constitit Generosus D. **Stanislaus** cum Generosa D. **Heduigi** sua consorte, ipse per se ipsum, videlicet D. Stanislaus **Gorski**, et **Heduigis** per suum procuratorem Stanislaum **Ryc**, resignauerunt Braseatorium ita late situm, videlicet cum horto et Piscina usque ad fontem, quo trahitur aqua ad Braseatorium, **Joanni Durech** et recognouerunt, quod ipse Joannes totaliter fecit pro eo Braseatorio solutionem videlicet Viginti Marcas totalis et debet habere pacem in aeternum. In cuius rei testimonium praesentibus Sigillum nostrum Scabinale est sub appensum. Actum ut supra.

Akt ten z r. 1464. wydany tu z kopii, znajdującej się w L. E. D. fol. 35. 36.

Niewiadomo, czy oryginał tego aktu istnieje. Kopia jego urzędowa była w jednej z ksiąg wójtowskich i ławniczych dębickich, które niestety zaginęły. Tylko jedna z w. XVIII. ocalała i jest w M. D. (Arch: Mag: Dęb:).

XI.

Uгода w R. P. 1497.

w sprawie dziesięciny dębickiej.

Compositio de Decima Dąbicensi

vel Priuilegium Missalium.

Anno Domini Millesimo Quadringentesimo Nonagesimo Septimo, Die vero Saturni 16. mensis Maii.

Petrus in Dąbica Plebanus principalis et lo. de W.(s.) duorum Consulum et oppidanorum de ibidem per Generosum Dominum Joannem **Podgrodczki** ipsorum principalem procuratorem substitutus procurator, de cuius procurationis et substitutionis mandato consistit ex instrumento ma... et signo circumscripti **Jacobi Nicolai** de Lanczut, Clerici Praemisliensis Dioecesis et Imperiali Auctoritate Notarii et nota a dorso eiusdem instrumenti scripta plena fides partibus ex altera. In causa constituti personaliter ad Acta † ab ipsis oppidanis post eorum agros et araturas infrascriptus petitur, tali modo factum fuisse † recognouerunt concordiam occasione decimarum in manipulo per ipsum Dominum **Petrum** Plebanum †. Quod ipsi oppidani de quolibet laneo agrorum, qui protenduntur ad fluuium Wisłoka, singulis annis et pro festo Sancti Martini ratione huiusmodi decimae unum florenum pecuniae communis in Regno Poloniae currentis et unam mensuram siliginis et aliam auenae referatam alias Wyrzchowana; de agris vero, qui uadunt seu protenduntur versus Nogawczynam et Gawrzyłowkam, de quolibet Laneo per octo grossos similiter pecuniae communis cum una siliginis et alia auenae referata mensuris. **Item** de agris versus limites Kaweczynek, qui non habent certam mensuram laneorum, incipiendo ab agro

antiquo dicto **lin** et usque ad viam in Pilzno ducentem, protenduntur, per quatuor grossos de quolibet Laneo cum una similiter siliginis et aenae mensura conferta. **Item** de medio Laneo ibidem alias de qualibet virga per unum grossum et partem mensurae siliginis ac Aenae iuxta quantitatem huiusmodi agrorum soluere debent. Et dictus procurator eorum nominibus se ad praemissa obligavit sub ecclesiasticis censuris petiueruntque dicti plebanus principalis et Jo: de W., procurator, huiusmodi concordiam per Dominum Vicarium in spiritualibus admitti et ratificari et decretum ordinaria Auctoritate imponi. Et Dominus Vicarius attenta huiusmodi petitione tanquam iusta, Juri et rationi consona, de dictarum partium consensu admisit, approbavit, ratificavit et Auctoritatis ordinariae decretum apposuit, praesentibus ibidem Honorabili et circumspecto Nicolao de Coprzywnicza, Plebano in Xiążnicze, Andrea de Wroblowo et Joanne de Pruschowice Notariis publicis.

Ex actis Reuerendi olim Jacobi de Schadek, Canonici et Vicarii in spiritualibus generalis Cracouiensis descriptum et Sigillo Reuerendissimi Domini Pauli Dembsky, Dei et Apostolicae Sedis gratia Episcopi Laodicensis, Suffraganei, Canonici, Vicarii in Spiritualibus et Officialis generalis Cracouiensis.

Dokument ten z r. 1497. wydany tu jest z kopii w L. E. D. fol. 23. i 24.

Oryginał zaś może jest w Archiwum Kapituły lub Konsystorza krakowskiego.

Wymienieni w tym dokumencie **Piotr**, pleban dębicki, oraz Jan **Podgrodzki** dziedzic, są to snadź te same osoby, o których mówi Jan Długosz w **L. B.** (zob: I. część dokum: VI. str. 19).

XII.

Retaksacya w R. 1529.

W I. części dokumentów tych na str. 19. do 22. wykazano obszar parafii dębickiej oraz dochody kościoła parafialnego w Dębicy według Liber beneficiorum dyecezyi krakowskiej z wieku XV.

Teraz podaje się zmiany zasze przy **retaksacyi** dochodów kościelnych na mocy dekretu **Synodu** r. 1529. za biskupa krakowskiego Piotra Tomickiego.

Dąmbica.

Ecclesia Parochialis sub Decanatu rurali Pilsnensi. Cuius Possessor Venerabilis Dominus Stanislaus **Li-
pniczky**, Canonicus Sandomiriensis, qui comparuit per Nobilem Petrum Czieskowsky factorem suum, qui iuravit:

In **Kandzerz** de tota villa decima manipularis.

In **Kozłów** de medietate villae decima manipularis.

In **Pustynia** de medietate villae decima manipularis.

In **Gawrzyłów** tota decima manipularis.

In **Kawęczynek** de agris praedialibus decima manipularis.

In **Podgrodzie** de agris praedialibus decima manipularis.

In **Lathoszyn** ex quarta parte praedii decima manipularis.

In **Nogawczyn** de agris Sculteti decima manipularis.

In **Canzerz** de scultetia decima peccuniaria.

In **Wolicza** de agris praedialibus decima peccuniaria. Canapalium.

In **Dąmbica** Missalia: septemdecem meretae siliginis et totidem auenae mensurae Dąmbicensis. Ibidem ratione missalium In **Dąmbica** de uno campo praediali decima manipularis. In ibidem de agris praedialibus decima manipularis.

Ex libro Retaxationum ¹⁾ Beneficiorum Ecclesiae Cathedralis et Dioecesis Cracoviensis descriptum Sigilloque Venerabilis Capituli eiusdem Ecclesiae communitum.

¹⁾ Wykaz ten znajduje się w **oryginalu** w księdze retaksacyi w Archiwum Kapituły lub Konsystorza biskupiego w Krakowie, a wydany tu z **kopii** z XVII. w. z księgi L. E. D. fol. 20.

Uzupełnienie dokumentu VI. z I. części str. 19.

Dambicza.

Oppidum habens in se parochialem Ecclesiam ligneam, Sanctae Margarethae dicatam, cuius proprietas ad Joannem **Podgrodzky**, nobilem de domo et familia **Griffonum** pertinet, cuius plebanus et rector **Petrus**, nobilis de domo **Wyenyawa**. Item in eodem oppido sunt duodecim lanei oppidanorum, de quibus quilibet de laneo solvit plebano in Dambicza pro decima unum fertonem et unam mensuram siliginis et alteram avenae. **Item Ecclesia et Plebanus in Dambicza habet bonos et amplos agros et prata pro dote et praedio suo.** ¹⁾ Item est ibi praedium militare bonum, item est et Advocatia, habens agros, de quibus omnibus solvitur decima Ecclesiae in Dambicza, cuius post dominum videlicet et advocatiam coniunctim valor aestimatur ad septem marcas. ²⁾

¹⁾ W ustępie tym, w I. części na str. 19. wydany, — opuszczono **przypadkiem** to miejsce.

²⁾ Miejsce od: cuius post — do: septem marcas -- opuszczone jest w kopii L. E. D. fol. 18.

XIII.

R. P. 1530.

Rada miasta **Dębicy**, od dawna kolatorka Ołtarza Bractwa N. **Maryi** P. przy kościele parafialnym dębickim, przenosi to prawo kolatorstwa na Jana **Górskiego**, pana dziedzicznego Dębicy i na jego prawnych spadkobierców.

Oppidani Dembiczenses Joanni **Gorsky** domino.

Universis et singulis presentibus et futuris literarum noticiam habituris, cuiuscunque status, sexus, conditionis ac preeminentie fuerint. Nos Proconsul Jacobus Chrobak, nec non Joannes faber, Mathias Lukanek, Stanislaus Krupa, consules protunc residentes oppidi Dabicza tenore presencium significamus et cuilibet ad indubitatum noticiam deducimus, quomodo animo bene deliberato, existentesque rationis compotes bonaque corporis valetudine fruentes, non compulsi aut coacti, sed libere et benevole donavimus, tenoreque presencium mediante donamus ac damus dono perpetue ac irrevocabilis donacionis generoso domino Joanni **Gorski**, domino nostro hereditario ad tempora perpetua et eius successoribus legitimis collaturam altaris beate **Marie** virginis fraternitatis in ecclesia parochiali oppidi Dabicza, cuius altaris nos fuimus veri collatores antiquitus ex antiqua consuetudine predecessorum nostrorum consulatu residentium nostrique officii consularis pertinebat dicta collatura eiusdem altaris fraternitatis beate **Marie** virginis ibidem in Dabicza in Ecclesia parochiali siti ¹⁾ et iam presens omne ius nostrum, quodcunque ad dictam collaturam dicti altaris pro nobis spectabat ac attine-

bat, eidem generoso domino Joanni **Gorski** et eius successoribus legitimis ad manus refundimus ac incorporamus, nullumque interesse ad dictam collaturam pro nobis neque pro nostris successoribus reservando ad tempora perpetua. In quorum omnium premissorum fidem et robur firmitus sigillum officii nostri consularis est presentibus subapensum. Datum in pretorio oppidi Dabycza feria sexta proxima post festum Sanctorum Trium regum anno domini Millesimo quingentesimo trigesimo.

Czy ten akt jest w oryginalne — nie wiadomo. Tutaj wydany akt jest z kopii z w. XVI. z **T. P.** (Ks. ziem. Pilz.) t. 33. str. 99. i 100. w A. K. K. (= Archiw: Kraj: krak:).

Druga kopia tego aktu z XVII. w. jest w L. E. D. fol. 38. na str. 2.

W 2. kopii jest kilka drobnych odmian.

¹⁾ opuszczono w 2. kopii przypadkiem całe miejsce, które jest w 1. kopii, od: pertinebat dicta collatura — do: in Ecclesia parochiali siti.

W sporze o kolatorstwo tego ołtarza **N. M. P.** między PP. Jakóbem, Krzysztofem, Pawłem **Górskimi** a P. Alexym **Trzeciekim** — przyznano po procesie w I. Instancyi w Krakowie r. 1538. prawo to owym Górskim jako spadkobiercom po **Janie** Górskim, snadź ich ojcu.

O tem prawie jest dokum: w L. E. D. fol. 37.

Sąd duchowny orzekł: »Jus praesentandi... ad praefatum Altare... ad **haeredes** et **possessores Aduocatae** in oppido **Dąmbica**... spectare et pertinere eorundem bonorum Aduocatae praedictae Dominis et haeredibus in possessione... fuisse et esse.«

Altarzystą zatem uznano i ustanowiono, ks. **Macieja** z Wiewiórki, prezentowanego przez Górskich, — a nie ks. Stanisława z Markuszowic, którego prezentował Trzecieki.

Wójtostwo dębickie przeszło w dziedziczne posiadanie Panów już w XV. w.; zob: dokum: III. w. I. cz:

XIV.

R. 1531.

Jan Górski, dziedzic Dębicy, prezentuje biskupowi krakowskiemu Piotrowi **Tomickiemu** kleryka **Stanisława** na altarzystę Ołtarza Bractwa **N. M. P.** w kościele parafialnym dębickim.

Joannes Gorski Petro Episcopo Cracoviensi.

Reuerendissimo in Christo Patri et Domino Domino **Petro**, Dei gratia Episcopo Cracouiensi et Regni Poloniae vice Cancellario, Domino gratiosissimo et digne colendo, Joannes **Górski**, Haeres in Dembicza, debitam reuerentiam et seruitiorum suorum promptitudinem.

Reuerendissime in Christo Pater ac Domine Domine gratiosissime et colendissime!

Altari vacante in Ecclesia Parochiali S. Margarithae in Dembicza Virginis et Martyris, altari autem Fraternalitatis per liberam resignationem Honorabilis Domini Stanislai, eiusdem Altaris ultimi et immediati possessoris, cuius quidem Altaris ad me et Consules meos ibidem residentes in Dembicza ius Patronatus et Collatio de iure hereditario spectat ac pertinet ad ipsum autem Altaristam, dum resignat et quando est in manibus Vestrae Reverendissimae Paternitatis, Discretum **Stanislaum** Clericum et in minoribus constitutum, moribus et vita digne commendandum et praedictum praesentandum duxi et praesento per praesentes, pro et cum eo supplicans, quatenus eundem Stanislaum ad dictum Altare instituere ac investire Vestra Reuerendissima Paternitas dignaretur, prout id ad eiusdem officium dignitatemque pertineret, administrationem Spiritualium et regimen temporalium circa illud eidem commitendo. In cuius rei testimonium Sigillum no-

strum praesentibus est subappensum. Datum in Dembicza
23. Mensis Nouembris A. D. 1531.

Oryginał pisma tego może jest w Archiwum Konsystorza
książęco-biskupiego lub Kapituły w Krakowie.

Pismo tu wydane jest z kopii w L. E. D. fol. 38. str. 2. fol.
39. str. 1.

XV.

Zapis w r. 1536.

Jan **Górski**, dziedzic i wójt dziedziczny Dębicy, wyposaża jako kolator Ołtarza Bractwa **N. M. P.** altarzystę ks. Jana i jego następców, obowiązując ich za to do osobnych Mszy św. podług intencji.

Joannes Gorski Joanni Vicario Braseatorium inscribit
A. D. 1536.

Die Veneris 12. Mensis Septembris Pilsnae apud Acta praesentia constitutus Generosus D. Joannes **Gorski**, Haeres et Aduocatus haereditarius in Dąbica et Honorabilis D. **Joannes**, Vicarius ibidem, recognouerunt libere et per expressum, se iniuisse talem concordiam, quam actuari fecerunt in hunc modum: Quia D. Joannes Gorski tanquam haeres et Aduocatus in Dąbicza, existens Colator Vnius Altaris Fraternitatis B. Virginis ibidem in Dąbicza, praesentavit dictum D. Joannem ad Altare praedictum propter Deum. Ratione cuius beneficii idem D. Joannes Gorski, volens reformare prouentus eiusdem Altaris, Braseatorium dedit, legauit, datque et legat praesenti inscriptione post mortem suam Braseatorium suum proprium, quod extruxerat ad Viginti Marcas cum omnibus attinentiis, hortis et apibus ibidem sitis et duabus Vaccis Altaristae Fraternitatis praedictae pro tempore existenti et Successoribus eiusdem perpetuo et in aeuum. Quod quidem Braseatorium ipse D. Joannes emit ac persoluit ac denuo reaedificauit propriis impensis, prout hoc in Actis Scabinalibus ibidem in Dąbica continetur. Si autem contigerit, quod absit, ut si aliquis propinquus

vel Dominus haereditarius iure aut potentia voluerit ex-
petere aut eximere hoc idem Braseatorium ab aliquo Al-
tarista post mortem ipsius D. Joannis, extunc praefatus
D. Joannes Decem Marcas ex eodem Braseatorio lega-
uit et legat praesenti inscriptione ad Fraternitatem Praes-
biterorum Districtus Pilsnensis et Ropccensis, quorum....
extitit, petens et obligans eosdem, quatenus memoriam
animae ipsius habeant perpetuo, Similiter etiam praefa-
tum Altaristam B. Virginis in Dąbica petens et obligans
sub conscientia sua, quatenus iuxta unum Mensem an-
nuatim legat et compleat duas missas, legens unam pro
praesentibus, alteram pro Defunctis, pro anima ipsius D.
Joannis et pro benefactoribus eius aeuiterne, ubi in con-
continenti. Generosus D. Joannes Gorski praemissa
omnia pro rato et grato suscipiens a Domino Joane
recognoscente libere et per expressum, quia sic
Generosi praefati D. Joannes Podgrodzki, Zbigneus
Bąk et Stanislaus Gorski, Pater ipsius D. Joannis,
Fundarunt et Soluebant et soluere obligati erant se
et suos successores perpetuo Altaristae eiusdem Altaris
in primis sex grossos annui Census ex Domuncula sub
Praetorio in Dąbica sita, item Decem octo grossos sep....
ex Macello uno, quod Macellum idem Altarista tenebitur re-
formare suis impensis, et Vasculum cuiuslibet Braseae
Ceruisiae bonae Valoris trium grossorum. quae omnia et
ipse Joannes Gorski libere et sincero animo soluere, con-
descendere ac suos successores ad hoc obligauit et obli-
gat praesenti inscriptione in aeuum, Rogans et obligans
eundem D. Joannem Altaristam et eius Successores, qua-
tenus omni Festo celebri, praeter diem Dominicam, quo
idem Altarista ex obligatione tenetur missas cantare ma-
turas de B. Virgine. teneatur etiam Missas huiusmodi de
B. Virgine pro Matura cantare, imponendo in eisdem
Missis specialem Orationem pro Domino Gorski et suc-

cessoribus eius, videlicet pro praesentibus et pro Defunctis et Votivam de Sancta Anna. Qui quidem Altarista et eiusdem Successores habet et habebit Domicilium penes Ecclesiam situm cum hortulo libero a quouis onere et solutione Censuum. Acta sunt haec Pilsnae Anno, quo supra, Praesentibus honorabilibus Gasparo in Dobrkow, Martino in Synwałd Plebanis et M. Latozynski, Joanne Sumek et Luca Altarista Pilsnensi et Stanislao Notario Publico infrascripto. Extractum ex Actis Venerabilis Stanislai Plebani et Officialis Districtus Pilsnensis per me Stanislauum de Mielec, Notarium Publicum In maiorem fidem praemissorum Sigillo D. Officialis communitum sub appenso.

Akt ten znajduje się w kopii w L. E. D. fol. 34. i 35., z której jest tu wydany.

Oryginał zapisu tego jest może w Archiwum Konsystorza krakow: lub tarnow:

XVI.

R. P. 1561.

Król **Zygmunt August** nakazuje pismem tem Pawłowi **Górskiemu**, Panu na Dębicy, żeby wszystkie naczynia i sprzęty srebrne, które wbrew prawu boskiemu i pospolitemu zabrał z kościoła parafialnego dębickiego, zaraz zwrócił do rąk ks. Joachima **Zaporskiego**, tego kościoła plebana.

Literae Sacre Regie Maiestatis Paulo Górski.

Sigismundus Augustus, Dei gracia Rex Polonie, Magnus Dux Lituanie, Russie, Prussie, Masowieque etc. dominus et heres. Nobili Paulo **Gorski** in Debicza fideli nobis dilecto graciam nostram Regiam. Nobilis fidelis dilecte! Perfertur ad nos, Fidelitatem tuam vasa argentea omnemque suppellectilem Ecclesie argenteam de Ecclesia Parochiali in Debicza Dioecesis Cracouiensis recepisse et apud se detinere, quod quidem et iuri diuino et legibus communibus sit contrarium, ut aliquis privata auctoritate vasa in usum Ecclesie zelo religionis dicata distrahere debeat; quocirca mandamus fidelitati tue, ab eaque serio requirimus, ut mox, visis presentibus literis, omnia vasa Ecclesie, quocunque nomine nuncupentur, quecunque ex ecclesia predicta recepta, ad Ecclesiam predictam reflecta (?) illaque in manus administracionemque Venerabili Joachimo **Zaporski**, in eadem ecclesia plebano, reddet et restituat, aliter fidelitas tua sub graui animaduersione nostra facere non presumat. Datum Lomze d. 26. Decembris Anno Domini MDLXI. Regni vero nostri XXII. Ad mandatum etc. S. R. M. proprium.

List ten znamieny króla Zygmunta Augusta, wydany tu jest z kopii XVI. w., znajdującej się w **A. K. k. w T. P. t. 33.** na str. 169. — Gdzie jest **oryginał** — niewiadomo.

XVII.

Zapis w R. P. 1577.

Jan **Górski** z Dębicy zapisuje r. 1577. w Pilźnie w Aktach ziemskich dla **kaznodziei** kościoła parafialnego dębickiego rocznie po 10 grzywien czyli 300 złotych polskich, które zabezpieczył na częściach swoich dóbr dębickich i na Stasiówce.

Inscriptio Prouentus Concionatoris Ecclesiae Dąmbicensis.

Comparens personaliter coram Iudicio et actis praesentibus Generosus Joannes **Gorsky** de Dąmbica, sanus mente et corpore existens, non compulsus neque coactus, satisfaciendo inscriptioni suae Castrensi Sandomiriensi eandemque ad acta praesentia transferendo et per expressum recognovit: Quia honorabili Viro **Concionatori** seu Ecclesiae Verbi Diuini oppidi Dąmbica moderno et pro tempore existenti huic, videlicet qui per Generosos Adamum, Josephum et Kilianum **Latoszynskie** est praesentatus vel post hac praesentabitur, aut etiam per ipsorum successores et non per quempiam alium, **Decem** Marcas pecuniae Census annui, quamlibet Marcam per quadraginta octo grossos computando, pro Trecentis florenis pecuniae communis monetae numeri in regno currentis, ab ipsis supradictis **Latoszynskie** tanquam patronis et collatoribus realiter et manualiter leuatas, perpetuo et in aeuum in vim reemptionis alias na Wyderkaff vendidit et inscripsit, praesentibus vendit et inscribit in et super bonis suis haereditariis et successorum suorum videlicet in sortibus bonorum Dąmbica et Villae Stasiówka et eorum Cmetonibus attinentisque universis, nullis exceptis. Quem quidem censum Decem Marcarum

pecuniae communis in regno currentis debet et debebit praedictus Joannes Gorsky et ipsius posterius tenebuntur, quos secum de bonis suis obligat, pro quolibet festo Sancti Michaelis Archangeli incipiendo solutionem in anno instanti Millesimo Quingentesimo Septuagesimo Septimo et praefato Venerabili viro Concionatori moderno et pro tempore existenti soluere et per nuncium suum mittere, ab eodemque concionatore moderno et pro tempore existenti quietationem manualement recipere. Jamque eidem exnunc in praefatum censum praefatus Joannes Gorski dat et admittit realem Intromissionem per ministerialem Terrestrem Sandomiriensem, quemcunque sibi eligere uoluerit ad intromittendum, iam eidem exnunc de Judicio praesenti ad id additum. Etiam se inscribit praefatus Joannes Gorski et Successores suos obligat occasione praefati census ab omnibus inscriptionibus prioribus, si quae sunt et omni impetitione Juridica praedictum concionatorum et pro tempore existentem tueri, euincere et eliberare ab omnibus personis ita, quod praedictus concionator modernus et pro tempore existens possit pacifice et integre quolibet anno praefatum censum Decem Marcarum pecuniae communis, sicut promissum est, percipere. Hac etiam conditione interposita: Quod ipse Joannes Gorsky et eius successores propriis suis impensis eidem Concionatori vel pro tempore existenti obligat se una cum successoribus suis a S. M. R. sufficientem consensum ante decursum Unius anni super eandem inscriptionem reemptionalem autentice expedire et in manus eiusdem tradere ac pro eodem tempore Generosam **Dorotheam**, consortem suam legitimam, cum duobus amicis ipsis de linea patrona proximioribus ad consentiendum praesenti inscriptioni reemptionali adducere et statuere, tum praemissa omnia et singula in praesenti inscriptione contenta et specificata tenere et adimplere sub uadio Trecentorum florenorum pecuniae communis

in regno currentis occasione cuiuslibet rei ex praemissis tam in parte, quam in toto non computando seorsim et specialiter ad soluendum irremissibiliter succumbendo. Pro quo quidem Vadio et Vadiis, si se praefatus recognoscens citare permiserit, Ad iudicium praesens Terrestre ac etiam officii Castrensis nouae Civitatis Corcin, Extunc in primo termino tanquam peremptorio stare pareat respondere pro vadioque praefato satisfacere tenebitur et successores tenebuntur. Eundem primum terminum nullis modis et cautellis exquisitis siue exquirendis, videlicet bello, colloquio, conuentione, interregno, proscriptione generalibus siue particularibus siue litteris regalibus legalibusque impedimentis statutis laudatis siue laudandis nouis vel antiquis euadendo dillationes Neque ad quietacionem solummodo ad Acta Castrensia Sandomiriensia se excipiendo Appellationes, motiones et earum prosecutiones, protestationesque nullas faciendo.

Nullisque aliis modis et cautellis exquisitis siue exquirendis videlicet bello, colloquio, conuentione, interregno, proscriptione, generalibus siue particularibus litteris regalibus legalibusque impedimentis, statutis laudatis siue laudandis, nouis vel antiquis euadendo, dillationes usque ad quietationem solummodo ad Acta Castrensia Sandomiriensia recipiendo, poena trium Marcarum et triplici subterfugiendo, Imo se renuntiando in Uniuersum ab omnibus iuris et facti remediis et nihil sibi penitus in auxilium contra praesentem inscriptionem assumendo sua et suorum successorum, sub amissione totius causae, Nulla proscriptione Terrestri in praemissis obstante. Actum in **Pilzno** in Positione Actorum Terrestrium Pilz-nensium Feria Sexta ante Festum Sancti Kiliani Proxima, Anno Domini Millesimo Quingentesimo Septuagesimo Septimo. Georgius Piasecki, notarius Terrestris Sandomiriensis ¹).

Nota, haberi huius Inscriptionis prouentus Concionatoris Ecclesiae Dąbicensis confirmationem Serenissimi **Stephani** Bathorii, Regis Poloniae, in Domo Magnificorum Dominorum Latoszynskie in Latoszyn; ²⁾ Has vero partes oppidi Dąbica, in quibus haec Summa Trecentorum Florenorum locata, a qua censum reemptionalem capit Concionator, emptas possideri a Magnifico olim Domino Josepho Latoszynsky ac eius posteris.....

¹⁾ Zapis ten z r. 1577. wydany tu jest z kopii w **L**: E. D. fol. 21. 22. X. plebana Frankiewicza.

Oryginalny zapis zaś jest zapewne w **T. P.** w **A. K.** k.

²⁾ Uwaga ta o potwierdzeniu powyższego zapisu przez króla Stefana Batorego w domu Latoszyńskich w Latoszynie i t. d., znajduje się zaraz po tej kopii — w **L**. E. D. fol. 23.

XVIII.

Zapis w R. P. 1596.

Staraniem ówczesnego Plebana dębickiego X. Jana **Francisciadesa** (Frankiewiczza) ¹⁾— zabezpieczono 500 złotych pol. w Aktach ziemskich Pilzneńskich zapisem Krzysztofa Tarnawskiego na dalsze murowanie kościoła parafialnego w Dębicy. Kwota ta urosła z legatu Mikołaja **Tarnawskiego** ²⁾, który 200 złotych polskich na ten cel przeznaczył i na Kędzierzu zapisał.

**Inscriptio Quingentorum florenorum pro Ecclesiae
Dembicensis fabricae continuatione.**

Comparens personaliter coram Iudicio et Actis praesentibus generosus Christophorus **Tarnawski** de Tarnawa et in Porasz haeres, a Terris, Districtibus, Iuribus, foro, Iurisdictionibusque suis quibusvis propriis et competentibus recedendo, huic vero Iurisdictioni praesenti se cum successoribus et bonis suis omnibus, quo ad actum praesentem attinet, incorporans et subiiciens, sanus mente et corpore existens, publice, libere ac per expressum recognovit: Quia ipse de manibus Generosae **Annae** de Prochna(?), relictae olim generosi Nicolai **Tarnawski**, sumam Quingentorum florenorum pecuniae communis videlicet **Ducentos** florenos pecuniae, quos Ducentos florenos pecuniae olim Generosus Nicolaus **Tarnawski** manibus ipsius **Annae** consortis suae mandaverat dare **pro aedificatione Ecclesiae** Dembicensis, a quibus Ducentis florenis pecuniae acreuerunt **Trecenti** floreni; Qua summa **Quingentorum** florenorum pecuniae recepta et leuata, non alibi submittit se praefatus recognoscens conuertere, nisi pro aedificatione muri Ecclesiae Dembicensis. Nihilominus idem suprascriptus recognoscens Generosus Christophorus **Tarnawski** debet et tenebitur, ac se et suos successores in et super bonis suis

omnibus inscribit et obligat eo modo: Quod si et in quantum solutionem ad tempora vitae suae idem non expleverit, scilicet praefatam Ecclesiam Dembicensem aedificare neglexerit, extunc successores ipsi post mortem suam aedificare Ecclesiam praefatam tenebuntur eaque omnia iuxta submissionem praesentem sui, respectu sumae levatae, complere et exequi tenebuntur, et astricti erunt sub vadio Quingentorum florenorum pecuniae communis per ipsum recognoscentem vel eius successores, cui intererit, ad solvendum irremissibiliter succumbere. Pro quo quidem Vadio praedicto taliter succumbens praedictus recognoscens citatus sui que successores citati ad Instantiam Col-latorum et Patronorum eiusdem Ecclesiae Dembicensis Catholicae religionis ad officium Castrense Novae Civitatis Corcyn, cuius Iurisdictioni et foro a suis, quibusuis propriis et competentibus ut supra recedendo, se cum successoribus ac bonis suis omnibus incorporat et ad intromittendum subicit.

Actum in Pilsno in Terminis Terrestribus Feria secunda post festum S. Margarethae Virginis proxima, Anno Domini Millesimo Quingentesimo Nonagesimo Sexto.

Zapis ten jest w kopii w L. E. D. fol. 32. — a w oryginalne znajduje się pewnie w jednej z ksiąg Ziemskich Pilzneńskich w A. K. k. Zakończenie tego zapisu—tu jako zbędne opuszczono.

¹⁾ O tem pisał on w **Memoryale** w L. E. D. fol. 31. 32.

²⁾ Mikołaj **Tarnawski**, dziedzic Kandzerza (Kędzierza) w parafii dębickiej żył w XVI. wieku i jest przez legat 200 złp. na budowę kościoła parafialnego dębickiego — jeden z fundatorów tego murowanego kościoła z XVI. wieku.

XIX.

R. P. 1598.

Jerzy kardynał **Radziwiłł**, książę-biskup krakowski i t. d., zatwierdza r. 1598. ugodę z r. 1596 między **Janem** z Bobrku **Ligeżą**, dziedzicem Brzeźnicy i Kozłowa—a ks. Marcinem **Strzegockim**, plebanem dębickim, w sprawie dziesięciny z ról kmiecyh wsi Kozłowa.

Zatwierdzenie to zostało w Aktach grodzkich miasta Nowego Korczyna zapisane.

Consensus Illustrissimi ac Reuerendissimi **Loci ordinarii Cracouiensis** super **Decimam Kozłowiensem**.

Generosus Stanislaus **Byszowsky** de Drozdow, accedens personaliter officium actaque praesentia Castrensia nouae Civitatis **Corcin** nomine Generosi Joannis **Ligeza** de Bobrek, in Brzeznica et Kozłow haeredis, literas infra scriptas sub titulo Illustrissimi et Reuerendissimi **Georgii**, miseratione Diuina tituli S. Sixti S. R. E. praebiteri Cardinalis **Radziwiłł** nuncupati, perpetui administratoris Episcopatus Cracouiensis et Ducatus Seueriensis, Ducis Olicae et Nieswies, emanatas et Sigillo eiusdem Reuerendissimi **Georgii** Cardinalis Radziwiłł munitas ac manu propria illius subscriptas, sanas, saluas, illesas, omnique vitio prorsus carentes, continentes in se contractum certum inter eundem **Ligeza** et Plebanum infrascriptum occasione decimae certae factum, petens, ut ab eodem officio praesenti susciperentur et actis hisce inscriberentur. Quas officium praesens suscepit et actis praesentibus Castrensibus inseri et actuari admisit mandauitque; cuius tenor de verbo ad verbum sequitur talis:

Georgius, miseratione diuina tituli S. Sixti S. R. C. praesbiter Cardinalis **Radziwił** nuncupatus, perpetuus administrator Episcopatus Cracouiensis et Ducatus Seueriensis, Dux Olicae et Nieswiesz.

Universis et singulis, quorum interest presentibus literis nostris significamus: Quia nos in contractum certum coram Actis Officialis Pilsnensis Anno Domini Millesimo Quingentesimo Nonagesimo Sexto die Martis septima Mensis Maii inter Generosum Joannem **Lygeza** de Bobrek, in Brzeznica et Kozłow haeredem ab una, et Venerabilem Martinum **Strzegocki**, Plebanum Dembicensensem, occasione decimae manipularis ex agris Cimetonalibus villae **Kozłow** ad praefatum Plebanum eiusque Ecclesiam spectantis et pertinentis, parte ab altera factum et actis eiusdem Officialis Pilsnensis asecuratum, Ratione cuius decimae Manipularis praefatus Generosus Joannes **Lygeza** singulis annis pro Festo Sanctae Margarethae per decem florenos polonicales, quemlibet triginta grossis polonicalibus computando, praefato Plebano dare, soluere et numerare debet, consentiendum ad eundem, autoritate nostra ordinaria approbandum duximus, uti quidem citra tamen praeiudicium successorum praefati Plebani consentinus et eundem approbamus praesentibus. In cuius rei fidem praesentes manu nostra subscripsimus, sigillo communiri iussimus.

Datum in Oppido Stężyca die Quarta Nouembris Anno Domini Millesimo Quingentesimo Nonagesimo Octauo.

Georgius Cardinalis **Radziwił** in. p.

Dokument powyższy wydany tu jest z kopii w L. E. D. fol. 27. i 28.

Oryginał tego pisma może jest gdzieś zachowany.

Pierwsza kopia jego jest w Aktach grodzkich, korczyńskich — a z tych druga w L. E. D.

XX.

Zapis w R. P. 1598.

Ksiądz **Stanisław z Dębicy**, mansyonarz katedry przemyskiej, zapisuje w Przemysłu dla kościoła dębickiego dwadzieścia trzy grzywny z majątku, po rodzicach swoich w Dębicy odziedziczonego.

Inscriptio Donationis bonorum „Gwizdoniowskie“ Ecclesiae Dembicensi.

Judicium Necessarium Bannitum Sabbato Proximo In die Festi Sancti Stanislai in Autumno Anno Domini Millesimo Quingentesimo Nonagesimo Octauo celebratum. Coram presenti Judicio comparens personaliter Venerabilis Dominus **Stanislaus a Dębica**, Ecclesiae Cathedralis Praemisliensis Mansionarius, actu praesbiter, mente et corpore ens sanus, publice, libere et satis deliberato animo recognouit verbisque disertis fassus est: Quod Summam **Viginti trium** Marcarum pecuniae polonicalis Monetae et numeri in quamlibet Marcam grossos 48 computando, idem ex bonis suis haereditariis, **Gwizdoniowskie** dictis, post decessum de hac luce **parentum** suorum Ciuium Dembicensium concernentem, videlicet ex sorte Domus, horti, Braseatorii inter Wroblowskie ab una et viam publicam sub Cemiterio templi in Oppido Dembica siti, nec non et agri ad eandem Domum antiquitus spectantis, Illi Ecclesiae Dembicensi ad laudem et honorem Omnipotentis **Dei** temporibus perpetuis legauit, dedit ac donauit, prout iam exnunc pura et irreuocabili donatione legat, dat ac donat, Nihil sibi suisque quibusuis Consanguineis tam agnatis, quam cognatis in eadem Summa Juris, dominii, proprietatis, haereditatisque relinquendo, imo

eandem totam et indiuisam ad eandem Basilicam aeuiterne transfundendo, Dans et concedens plenariam facultatem Venerabili D. Martino **Strzegoczki**, artium liberalium Magistro, Plebano Moderno Dembicensi seu aliis pro tempore existentibus hanc summam Viginti trium marcarum pecuniae ex memoratis bonis suis seu ab eorundem bonorum possessoribus leuandi, percipiendi, tollendi ac de percepta quietandi et in usus, qui huic Ecclesiae Dembicensi fuerint utiliores, conuertendi, Concedens insuper huic, qui summam praedictam a possessoribus bonorum suorum plenarie ac in effectu leuauerit, bona sua paterna et Materna resignandi, iisdemque renunciandi ac eadem in eorum possessionem realem tradendi ad pacifice per eos eorumque posteros tenendi, habendi possidendi, dandi, donandi, vendendi et in usus, quos sibi nouerint commodiores, conuertendi in forma Juris perfectissimam, Promittens ea omnia, quaecunque eo nomine gesta fuerint, pro rato et grato suscepturum. Quae quidem Inscriptio mediante Sententia Iudicii approbata est Ea debet habere vim ac robur perpetuae firmitatis.

Ex actis Scabinalibus Ciuitatis Praemisliensis.

Akt ten wydany tu z kopji, znajdujacej się w L. E. D. fol. 33. Oryginalny zapis zaś był w Aktach ławniczych miasta Przemysła.

CZEŚĆ URZĘDOWA.

I.

Skład grona nauczycielskiego przy końcu roku szkolnego 1908/9.

A. Dla nauki przedmiotów obowiązkowych.

1. **Szydłowski Józef**, dyrektor, członek Rady gminnej miasta Dębicy i c. k. Rady szkolnej okręgowej w Ropczycach, delegat Wydziału powiatowego do Rady szkolnej miejscowej w Dębicy, delegat Wydziału krajowego do Wydziału szkoły przemysłowej uzupełniającej w Dębicy; uczył propedeutyki filozofii w klasach VII. i VIII.; tygodniowo godzin 4.
2. **Bakalus Michał**, egzamin. zastępca nauczyciela, uczył języka polskiego w klasach I. A. B., matematyki w klasach I. A. i II. A., historii naturalnej w klasie II. A. i fizyki w klasie IV. A.; razem tygodniowo godzin 17.
3. **Bobka Jan**, egzamin. zastępca nauczyciela, gospodarz klasy IV.A., uczył języka łacińskiego w klasach IV. A. i V. A., języka greckiego w klasie V. A.; razem tygodniowo godzin 17.
- d. **Kalitowski Michał**, profesor, członek Rady gminnej w Dębicy, zawiadowca biblioteki dla nauczycieli, gospodarz klasy VIII.; uczył języka łacińskiego w klasie VIII.; greckiego w klasach V. B. i VIII., niemieckiego w klasie I. B.; razem tygodniowo godzin 21.
5. **Keffermüller Zenon**, zastępca nauczyciela, gospodarz klasy I.A.; uczył języka niemieckiego w klasie I. A.; geografii i historii powszechnej w klasach II. B., IV. A. i B.; razem tygodniowo godzin 18.

6. **Klich Edward**, rzeczywisty nauczyciel, zawiadowca biblioteki polskiej dla młodzieży, gospodarz klasy I. B.; uczył języka łacińskiego w klasie I. B.; polskiego w klasach V. A., B. i VI.; razem tygodniowo godzin 17.
7. **Ks. Kotfis Błażej**, profesor, exhortator dla klas wyższych, uczył religii w klasach III., IV. A. B., V. A. B., VI., VII., VIII.; razem tygodniowo godzin 16.
8. **Kozłowski Jan**, rzeczywisty nauczyciel, zawiadowca gabinetu historii naturalnej, uczył matematyki w klasach I. A. B. i III. historii naturalnej w klasach I. A. B., III., V. A. B. i VI.; razem tygodniowo godzin 18.
9. **Ks. Krzemieniecki Stanisław**, zastępca nauczyciela religii, exhortator dla klas niższych; uczył religii w klasach I. A. B. i II. A. B.; razem tygodniowo godzin 8.
10. **Łychicki Nazar**, egzaminowany zastępca nauczyciela, zawiadowca biblioteki ruskiej dla młodzieży, gospodarz klasy II. B.; uczył matematyki w klasach II. B., IV. A., V. A. B. i VI., historii naturalnej w klasie II. B.; razem tygodniowo godzin 19.
11. **Migdał Antoni**, rzeczywisty nauczyciel, zawiadowca biblioteki pauperum, gospodarz klasy V. B.; uczył języków łacińskiego w klasie V. B. i VII., greckiego w klasie III., polskiego w klasie IV. A.; razem tygodniowo godzin 19.
12. **Müller Fryderyk**, rzeczywisty nauczyciel, zawiadowca biblioteki niemieckiej dla młodzieży, gospodarz klasy V. A.; uczył języka niemieckiego w klasach III., V. A. B., VII. i VIII.; razem tygodniowo godzin 20.
13. **Niemiec Wojciech**, profesor, na urlopie.
14. **Pilszak Józef**, zastępca nauczyciela, gospodarz klasy IV. B.; uczył języka niemieckiego w klasach II. B., IV. A. B., VI.; razem tygodniowo godzin 17.
15. **Przeworski Józef**, zastępca nauczyciela, gospodarz klasy III.; uczył języka łacińskiego w klasie III. i IV. B., polskiego w klasach II. A. B.; razem tygodniowo godzin 18.
16. **Radomski Michał**, profesor, członek Rady gminnej w Dębicy, kierownik szkoły przemysłowej uzupełniającej w Dębicy, zawiadowca gabinetu fizykalnego, gospodarz klasy VII.; uczył matematyki w klasach IV. B., VII. i VIII., fizyki w tychże klasach; razem tygodniowo godzin 18.
17. **Rotter Józef**, zastępca nauczyciela, na urlopie.

18. **Staroń Michał**, prowiz. nauczyciel, uczył geografii i historii powszechnej w klasach III., V. A. B., VI., VII. i VIII.; razem tygodniowo godzin 19.
19. **Swiderski Wiktor**, rzeczywisty nauczyciel, kurator Czytelni uczniów; uczył języka łacińskiego w klasie I. A., polskiego w klasach III., VII. i VIII.; razem tygodniowo godzin 17.
20. **Türschmid Edward**, zastępca nauczyciela, gospodarz klasy II. A.; uczył języka łacińskiego w klasach II. A. B., polskiego w klasie IV. B.; razem tygodniowo godzin 19.
21. **Weigt Herkulan**, rzeczywisty nauczyciel, przydzielony do służby w c. k. Wyższej szkole handlowej w Krakowie.
22. **Wiśniewski Stanisław**, rzeczywisty nauczyciel, zawiadowca gabinetu archeologii i sztuki, gospodarz klasy VI.; uczył języka łacińskiego w klasie VI., greckiego w klasach IV. A. B., VI. i VII.; razem tygodniowo godzin 22.
23. **Wyrobek Józef**, profesor, zawiadowca gabinetu geograficznego; uczył języka niemieckiego w klasie II. A., geografii i historii powszechnej w klasach I A. B., II. A.; razem tygodniowo godzin 15.

B. Dla nauki religii mojżeszowej.

Bleiweiss Izaak, nauczyciel religii mojżeszowej w trzyklasowej szkole wydziałowej męskiej im. Kopernika w Tarnowie; uczył religii mojżeszowej w czterech oddziałach, tygodniowo w godzinach 4.

C. Dla nauki przedmiotu względnie obowiązkowego.

Lychicki Nazar, j. w., uczył języka ruskiego w klasach od IV. począwszy, dzieląc uczniów na 3 oddziały stosownie do ilości lat pobieranej nauki, razem tygodniowo w godzinach 6.

D. Dla nauki przedmiotów nadobowiązkowych.

1. **Keffermüller Zenon**, j. w., uczył historii kraju rodzinnego w klasach IV. A. B.; tygodniowo godzin 2.
2. **Staroń Michał**, j. w., udzielał nauki historii kraju rodzinnego w klasach III., VI., VII. i VIII.; tygodniowo godzin 4.
3. **Wyrobek Józef**, j. w., uczył kaligrafii w 2 oddziałach po jedne godzinie tygodniowo; razem tygodniowo godzin 2.
4. **Sierosławski Józef**, były nauczyciel szkoły ludowej, zawiadowca zbioru przyborów do nauki śpiewu i muzyki; uczył śpiewu

w 2 oddziałach po 2 godziny tygodniowo; razem tygodniowo godzin 4.

5. **Berger Robert**, starszy nauczyciel 5.cio klasowej szkoły ludowej w Dębicy, zawiadowca gabinetu rysunkowego; udzielał nauki rysunków odręcznych w 3. oddziałach po 2 godziny tygodniowo; razem tygodniowo godzin 6.
 6. **Radomski Michał**, j. w., zawiadowca zbioru przyborów do nauki gimnastyki i do zabaw, uczył gimnastyki w 4. oddziałach po 2 godziny tygodniowo; razem tygodniowo godzin 8.
-

II.

Zmiany w składzie grona nauczycielskiego w ciągu roku szkolnego 1908/9.

C. k. Rada szkolna krajowa zamianowała: pomocnikiem katechety ks. wikarego *Stanisława Krzemienieckiego* (rozporząd. z 14. września 1908. l. 34.976), zastępcą nauczyciela zaś kandydata stanu nauczycielskiego, *Zenona Keffermüllera* (rozporząd. z 7. lutego 1909. l. 34.835.)

C. k. Rada szkolna krajowa przeniosła z tutejszego zakładu w dotychczasowym charakterze służbowym zastępców nauczycieli: *Alojzego Wranę* do c. k. gimnazjum w Brodach (rozporząd. z 9. września 1908. l. 42.697), *Stanisława Waydowicza* do c. k. gimnazjum w Drohobyczu (rozporząd. z 28. września 1908. l. 46.355), *Stanisława Tumidajowicza* do c. k. II. gimnazjum w Rzeszowie (rozporząd. z 28. września 1908. l. 46.356), *Jakóba Wrzaska* do c. k. II. gimnazjum z językiem wykładowym polskim w Stanisławowie (rozporząd. z 25. stycznia 1909. l. 4569), *Włodzimierza Kosteckiego* do c. k. gimnazjum w Sokalu (rozporz. z 26. stycznia 1909. l. 4240), *Eugeniusza Muszyńskiego* do c. k. gimnazjum w Samborze (rozporząd. z 4. marca 1909. l. 10.046).

C. k. Rada szkolna krajowa przeniosła do tutejszego zakładu zastępców nauczycieli: *Józefa Pilszaka* z c. k. II. gimnazjum we Lwowie (rozporz. z 18. lipca 1908. l. 30.748), *Józefa Przeworskiego* z c. k. gimnazjum w Buczaczu (rozporząd. z 9. września 1908. l. 42.702), *Jana Kozłowskiego* z c. k. gimnazjum w Stryju (rozporz. z 24. września 1909. l. 39.723), *Michała Bakalusa* z c. k. gimnazjum w Samborze (rozporz. z 4. marca 1909. l. 10.046).

C. k. Rada szkolna krajowa zamianowała rzeczywistymi nauczycielami w tutejszym zakładzie: zastępcę nauczyciela w tutejszem c. k. gimnazjum, *Wojciecha Cholewę* (rozporz. z 26. sierpnia 1908. l. 33.207), zastępcą nauczyciela w c. k. gimnazjum w Podgórzu

Edwarda Klicha (rozporz. z 27. sierpnia 1908. l. 38.717), zastępcę nauczyciela w tutejszym zakładzie, *Jana Kozłowskiego* (rozporz. z 4. listopada 1908. l. 53.502), nakoniec przeniosła do tutejszego zakładu profesora w c. k. gimnazyum św. Anny w Krakowie, *Wojciecha Niemca* (rozporz. z 23. listopada 1908. l. 53.946).

C. k. Rada szkolna krajowa nadała posady nauczycielskie: w c. k. II. gimnazyum we Lwowie rzeczywistemu nauczycielowi, *Marcelemu Prószyńskiemu* (rozporz. z 9. lipca 1908. l. 19.420), w c. k. II. gimnazyum w Nowym Sączu profesorowi, *Leopoldowi de Reuthstetten Schirnböckowi* (rozporz. z 9. września 1908. l. 32.359), rzeczywistemu nauczycielowi, *Wojciechowi Cholewie*, w c. k. gimnazyum św. Anny w Krakowie (rozporz. z 20. października 1908. l. 53.945).

C. k. Rada szkolna krajowa nadała zastępcy nauczyciela w tutejszym zakładzie, *Wojciechowi Moroniowi*, posadę nauczycielską w c. k. gimnazyum w Buczaczu (rozporz. z 9. lipca 1903. l. 19.886).

Dłuższe urlopy otrzymali: rzeczywisty nauczyciel, *Herkulan Weigt*, na przeciąg roku szkolnego 1908/9, (rozporz. z 16. lipca 1908. l. 31.383), rzeczywisty nauczyciel, *Antoni Migdał*, od początku roku szk. do końca listopada (rozporz. z 16. września 1908. l. 43.614), profesor, *Wojciech Niemiec*, od początku roku szk. po koniec kwietnia 1909. (rozporz. z 26. listopada 1908. l. 56.820), zastępca nauczyciela, *Józef Rotter*, na przeciąg II. półrocza (rozporz. z 13. lutego 1908. l. 7.548).

C. k. Rada szkolna krajowa zatwierdziła w zawodzie nauczycielskim rzeczywistego nauczyciela, *Michała Kalitowskiego*, nadając mu tytuł c. k. profesora (rozporz. z 30. września 1908. l. 47.538).

C. k. Rada szkolna krajowa przyznała pierwszy dodatek pięcioletni: profesorowi *Michałowi Radomskiemu*, (rozporz. z 10. grudnia 1908. l. 61.657). i rzeczywistemu nauczycielowi, *Fryderykowi Müllerowi* (rozporz. z 6. marca 1909. l. 12.632).

III.

Plan nauki w roku szkolnym 1908/9.

A. Nauka przedmiotów obowiązkowych.

Nauka odbywała się według planu naukowego zawartego w instrukcyi ministryalnej z r. 1900. i późniejszych rozporządzeń tak c. k. Ministerstwa W. i O., jak też c. k. Rady szkolnej krajowej.

W sprawozdaniu niniejszem podaje się więc tylko wykaz lektury autorów łacińskich i greckich, tudzież tych utworów polskich i niemieckich, które czytano w całości bądź w szkole, bądź w domu, a nie są objęte Wypisami.

W Y K A Z L E K T U R Y.

a) *Lektura łacińska.*

Klasa III.

Cornelius Nepos: Miltiades, Themistocles, Aristides, Cimón, Pelopidas, Hannibal. Prywat.: Phocion, Epaminondas, Hamilkar, Thrasybulus, Datames, Agesilaus.

Klasa IV.

C. Julii Caesaris Commentarii de bello Gallico lib. I. (cap. 1-30.) lib. II. III. VI. Jako lekturę domową czytano z tegoż dzieła księgę I. do końca, ks. IV. V. VII. VIII. Jeden, wyjątkowo uzdolniony uczeń, nadto Liviusa II. ks., Cycerona: Sounium Scipionis, pro Archia poeta.

Z Owidego Przemian czytano ustępy: Quattuor aetates, Diluvium.

Klasa V.

Livius ab urbe condita lib. II. i XXI. Prywatnie czytano z tegoż autora ks. I. III. XXII. Jeden uczeń, wyjątkowo uzdolniony,

czytał nadto: Cycerona oratio pro Ligario, pro Deiotaro, Somnium Scipionis, oratio IV. in Catilinam.

Z Owidego Przemian czytano ustępy: 1. Describuntur quattuor humani generis aetates, 2. Gigantomachia, 3. Juppiter homines extinguere constituit, 4. Diluvium, 5. Deucalion et Pyrrha, 6. Proserpina a Plutone rapitur, 7. De Niobes eiusque liberorum interitu, 8. Coloni Lycii in ranas mutantur, 9. De Icaro et Perdice. 10. De Philemone et Baucide, 10. De Orpheo et Eurydice, II. Cadmus draconem Martium occidit, dentes vipereos serit, Thebas condit, 12. Cadmus et Harmonia, 13. De Pythagora eiusque praeceptis. Prywatnie czytano z tego autora Przemian: I. ks., z innych ksiąg wybrane ustępy.

Z Fasti czytano ustępy: Herkules et Cacus, Lemuria, Februarii nomen, Sidus Capellae, De Romulo Quirino, Quo dolo Gabii sint capti, Arion a delphine servatur, De Fabiorum ad Cremeram interitu, De raptu Proserpinae, Ludi Ceriales, Fabula de Roma condita et de Remi interitu.

Z Tristium libri: De ultima, quam Ovidius Romae transegit, nocte, Ovidius de vita sua, De poetarum immortalitate, Saturno regnante lucrum opesque fuisse ignota.

Jeden uczeń, wyjątkowo uzdolniony, czytał nadto prywatnie Wergilego Eneidy ks. IV. VII — XII.

Klasa VI.

Sallustius: Bellum Catilinae,

Cicero: I. oratio in Catilinam,

Vergilius: Aeneis I., II. lib., Ecloga 1., V. i IX. Z Georgik wyjątki.

Klasa VII.

Vergilius: Aeneis lib. IV VI. VIII. (opis zbroi Eneasza).

Cicero: De imperio Cn. Pompei, Pro Ligario, Pro rego Deiotaro, Cato major. Prywatnie: Vergilius: Aeneis lib. III, Sallustius: Bellum Catilinae, Cicero: Somnium Scipionis, Pro Archia poeta, Laelius de amicitia.

Klasa VIII.

Horatii carmina I. 1. 3. 4. 5. 7. 10. 14. 21. 26. 29. 31. 34. 37.

II. 1. 3. 6. 7. 10. 12. 14. 16. 17. 18.

III. 1. 2. 3. 5. 8. 18. 17. 29. 30.

IV. 2. 3. 4. 7. 12,

Epodon lib. 2. 6.

Satirarum libri I. 1. 5. 9.

II. 6.

Epistolarum libri I. 2. 20.

Prywatnie Ody, Satyry i Listy nieczytane w szkole, a zamieszczone w podręczniku szkolnym.

Taciti annalium: I. c. 1—15.

II. c. 41—43, 53—55, 69—83.

III. c. 1—7.

IV. c. 1—9, 37—42, 57—59.

XIV. c. 51—56.

XV. c. 60—65.

Resztę ustępów, w podręczniku szkolnym zawartych, prywatnie.

b) *Lektura grecka.*

Klasa V.

Xenofon: Anabasis: Ust. I. (Przygotowania wojenne), 2. (Bunt wojska), 3. (Pochód wojska przez Cylicyę i Syryę), 4. (Pochód przez pustynię arabską), 5. (Zdrada Orontasa), 6. (Przygotowania do bitwy), 7. (Bitwa pod Kunaksą), 9. (Układ Hellenów z Arynjosem), 11. (Zdrada), 13. (Wybór dowódców wojska greckiego).

Cyropedia: Ust. 1. (Pochodzenie Cyrusa i wychowanie u Persów), 2. (Cyrus u swojego dziadka Astyagesa), 3. (Cyrus i Krezus).

Homer: Ilias I., III.

Prywatnie: Homera Iliada ks. II. IV. VII. — Ksenofonta: Hellenika I. ks.

Klasa VI.

Homer: Ilias VI., IX., XII., XVI. i XVIII. (opis tarczy Achillesa); Prywatnie ks. XV.

Z Xenofonta Cyropedyi: ust. 6. (Cyrus i Krezus).

Z Pamiętników: ust. 1. i II.

Herodot: ks. VI. i VII. Prywatnie: ks. VIII.

Klasa VII.

Demosthenes: Mowy olintyjskie I.—III., I. i III. nowa przeciw Filipowi. Prywatnie: II. Olintyjska.

Homer: Odys. I. V. VI. X. XI. XV. XXIII.

Prywatnie: Odys. II. III. IV. ks.

Oddział I.

Liczba uczniów 31. Z gramatyki przerobiono głosownię i odmianę wyrazów. Składnię omawiano przygodnie. Z wypisów B. Łepkiego przeczytano 17 ustępów, 3 memorowano. Ćwiczenia pisemne odbywały się z początku każdej lekcji, później co dwa tygodnie.

Oddział II.

Liczba uczniów 18. Z gramatyki powtórzono odmianę wyrazów i składnię. Z wypisów: Kwitka Osnowianenko: „Mariusia“, Hrebinka: „Medweżyj sud“, „Baťko i syn“, Bodiak ta konopłynoczka“, M. Szaszkewycz: „Wesniwka“, „Banduryst“, Ustyanowycz: „Mest' werchowyncia“, T. Szewczenko: „Topola“, „Najmyczka“, „Zaśpiw“ i kilka drobnych dumek. Niektóre ustępy poetyckie memorowano. Przytem dawano odpowiednie objaśnienia literacko-historyczne. Zadania szkolne pisano dwa razy w miesiącu.

Oddział III.

Liczba uczniów 11. Z gramatyki przerobiono przygodnie ważniejsze rzeczy. Z wypisów przy odpowiednich objaśnieniach literacko-historycznych wzięto: Mickiewicz-Kulisz: „Rusałka“, Marko Wowczok: „Dwa syny“, „Kozaczka“, Fedkowycz: „Luba zhuba“, „Beztałannie“ i niektóre poezye. Konyśkyj: „Zmahania i potrzeby Ukrainy przed komisyjeju Kateryny II.“ Rydańskyj: „Nauka“, Ohonowskyj: „Słowo inauguracyjne“, W. Barwińskyj: „Skoszenyj ćwit“. Zadania szkolne dwa razy na miesiąc.

D. Nauka przedmiotów nadobowiązkowych.*1. Historia kraju rodzinnego.*

Udzielano w kl. III., IV., VI. w II. półroczu i VIII. w I. półroczu, według podręcznika w klasach niższych K. Rawera, w klasach wyższych Lewickiego.

W klasie III.

Poznano geografję ziem polskich i Słowiańszczyzny w ogóle i dzieje Polski aż do końca panowania króla Kazimierza Jagiellończyka.

W klasie IV.

Ciąg dalszy dziejów ojczytych do czasów ostatnich.

d). Lektura niemiecka.

Klasa VI.

Th. Körner: Zriny.

Klasa VII.

F. Schiller: W. Tell,
Goethe: Hermann und Dorothea.

Klasa VIII.

Schiller: Maria Stuart,
Goethe: Iphigenie,
Grillparzer: Ahnfrau.**B. Nauka religii mojżeszowej.**

I. oddział (kl. I. i II.).

Historia biblijna do podziału państwa w związku z zasadami wiary, dziesięcioro przykazań, o świętach i postach, modlitwy hebrajskie poranne i wieczorne.

II. oddział (kl. III. i IV.).

Historia biblijna do upadku państwa. Trzy zasady wiary mojżeszowej, przepisy ceremonialne i rytualne, o księgach pisma św. i modlitwy hebrajskie na sobotę i święta.

III. oddział (kl. V. i VI.).

Objaśnienie 13. artykułu wiary, etyka na podstawie Pioke Abot. Wybór ustępów z pisma św. z objaśnieniami pod względem treści i historii.

IV. oddział (kl. VII. i VIII.).

Historia Żydów w Polsce. Historia Żydów w diasporze z biografiami sławnych mężów.

C. Nauka języka ruskiego jako przedmiotu względnie obowiązkowego.

Nauka odbywała się w trzech oddziałach po 2 godziny tygodniowo podług planu A.

Oddział I.

Liczba uczniów 31. Z gramatyki przerobiono głosownię i odmianę wyrazów. Składnię omawiano przygodnie. Z wypisów B. Łepkiego przeczytano 17 ustępów, 3 memorowano. Ćwiczenia pisemne odbywały się z początku każdej lekcji, później co dwa tygodnie.

Oddział II.

Liczba uczniów 18. Z gramatyki powtórzono odmianę wyrazów i składnię. Z wypisów: Kwitka Osnowianenko: „Mariusia“, Hrebinka: „Medweżyj sud“, „Baťko i syn“, Bodiak ta konopłynoczka“, M. Szaszkewycz: „Wesniwka“, „Banduryst“, Ustyanowycz: „Mest' werchowyncia“, T. Szewczenko: „Topola“, „Najmyczka“, „Zaśpiw“ i kilka drobnych dumek. Niektóre ustępy poetyckie memorowano. Przytem dawano odpowiednie objaśnienia literacko-historyczne. Zadania szkolne pisano dwa razy w miesiącu.

Oddział III.

Liczba uczniów 11. Z gramatyki przerobiono przygodnie ważniejsze rzeczy. Z wypisów przy odpowiednich objaśnieniach literacko-historycznych wzięto: Mickiewicz-Kulisz: „Rusałka“, Marko Wowczok: „Dwa syny“, „Kozaczka“, Fedkowycz: „Luba zhuba“, „Beztałannie“ i niektóre poezye. Konyśkyj: „Zmahania i potrzeby Ukrainy przed komisyjeju Kateryny II.“ Rydańskyj: „Nauka“, Ohonowskyj: „Słowo inauguracyjne“, W. Barwińskyj: „Skoszenyj ćwit“. Zadania szkolne dwa razy na miesiąc.

D. Nauka przedmiotów nadobowiązkowych.*1. Historia kraju rodzinnego.*

Udzielano w kl. III., IV., VI. w II. półroczu i VIII. w I. półroczu, według podręcznika w klasach niższych K. Rawera, w klasach wyższych Lewickiego.

W klasie III.

Poznano geografję ziem polskich i Słowiańszczyzny w ogóle i dzieje Polski aż do końca panowania króla Kazimierza Jagiellończyka.

W klasie IV.

Ciąg dalszy dziejów ojczytych do czasów ostatnich.

W klasie VI.

Poznano geografję ziem ojczytych i historję Polski od czasów najdawniejszych do Unii Polski z Litwą i Rusią.

W klasie VII.

Poznano historję Polski od końca wieku XIII. do końca XVII.

W klasie VIII.

Od pierwszego podziału Polski do roku 1863. włącznie. Podano ogólny pogląd na całokształt dziejów Polski ze szczególnem uwzględnieniem wewnętrznego ustroju państwa.

2. *Kaligrafia.*

Udzielano nauki w dwóch oddziałach po jednej godzinie tygodniowo. W obu oddziałach ćwiczano systematycznie według wzorów, pisanych przez nauczyciela na tablicy, tudzież według wzorów pisma polskiego i niemieckiego układu Nowickiego.

3. *Rysunki odręczne.*

Udzielano nauki w trzech oddziałach po 2 godz. tygodniowo.

W oddziale I.

Naukę rozpoczęto od ćwiczeń wstępnych rysowanych rozmachowo najpierw na tablicy szkolnej, następnie na papierze, ćwicząc w ten sposób w rysowaniu kół, zwojów, elips, linii jajowatej i ślimacznicy, rozpoznając najpierw motywa te w naturze lub na modelu, a następnie łącząc je w rozety, szlaczki i t. p. Przy łączeniu tychże motywów w ornament pozwalano na samodzielną kombinacyę. Nadto rysowano przedmioty z natury w konturach jak liście, naczynia, narzędzia, bacząc na zachowanie cech istotnych przedmiotu i stosunku części do całości, w końcu ćwiczano w rysowaniu pendzlem motywów ornamentalnych, łatwych liści i sylwet naczyń barwą obojętną.

W oddziale II.

Ćwiczano w dalszym ciągu w rysowaniu przedmiotów z natury rozmachowo w konturach, oraz przerabiano naukę malowania i mieszania barw, malując barwne liście zasuszone, następnie motyle, pióra ptaków, całe skrzydła i ogony, ćwicząc najpierw w objęciu całości sylwetą, następnie malując kolorami.

W oddziale III.

Przerobiono perspektywę przedmiotów graniastych i okrągłych najpierw na bryłach geometrycznych, w dalszej zaś nauce na przedmiotach z natury.

Uczniowie starsi robili zdjęcia z pojedynczych przedmiotów i grup. Do wykonania rysunku używano ołówka, wiszeru, farb i nowej kredy kolorowej. W czasie stosownym przedsięwzięto wycieczki poza szkołę dla zdjęć z natury.

4. *Gimnastyka.*

Nauka odbywała się w czterech oddziałach po dwie godziny tygodniowo.

I. oddział.

Ćwiczenia w obrotach i pochodach w szeregu, dwuszeregu i w kolumnie czwórkowej, ćwiczenia rządowe proste, najprostsze ćwiczenia na drążku, poręczach, koniu, koźle, na linach i kółkach, ćwiczenia laskami, w skoku na wysokość i w dal. Zabawy: piłka nożna w koło i punkty.

II. oddział.

Ćwiczenia jak w I. oddziale, zastosowane do rozwoju fizycznego uczniów, ćwiczenia ciężkimi. Zabawy jak w I. oddziale, nadto piłka nożna z granicą.

III. i IV. oddział.

Ćwiczenia jak w II. oddziale, jeno intensywniejsze, zastosowane do większych sił i lepszego wyćwiczenia uczniów; ćwiczenia na stole, ćwiczenia w skakaniu, mocowaniu.

Prócz ćwiczeń powyższych, kierowanych przez nauczyciela gimnastyki, profesora Michała Radomskiego, odbywały się w II. półroczu ćwiczenia wzorowego zastępu, złożonego z uczniów klas wyższych, najlepiej w gimnastyce wyćwiczonych, w liczbie 20.

Ćwiczeniami tego zastępu kierował rzeczywisty nauczyciel, Jan Kozłowski. Ćwiczone przez dwie godziny tygodniowo. W jednej godzinie uprawiano regularną gimnastykę na przyrządach z uwzględnieniem ćwiczeń szwedzkich. Na drugiej godzinie oddawali się uczniowie lekkiej atletyce t. j. rzucali oszczepem, dyskiem i kamieniem, uprawiali biegi płaskie, skoki wolne i przy pomocy przyrządów.

5. Śpiew.

Nauka odbywała się w dwóch oddziałach, a 4. godzinach tygodniowo.

W oddziale I.

Dano uczniom podstawy teoretyczne i ćwiczone w śpiewie uni-senowym pieśni tak kościelnych jak rozrywkowych.

W oddziale II.

Wykonywano utwory najwybitniejszych kompozytorów polskich i obcych, pieśni ludowe, kościelne i świeckie na dwa i cztery głosy.

IV.

Tematy wypracowań piśmiennych.

a) W języku polskim:

- Klasa V. A.
1. Achilles a Agamemnon. Porównanie na podstawie I. ks. Iliady (w przekładzie Szmurły) (dom.).
 2. Kultura towarzyska szlachty polskiej (na podstawie I. ks. „Pana Tadeusza“) (szk.)
 3. Opis ostatniej wycieczki (dom.)
 4. Znaczenie Fenicyan w dziejach ludzkości (szk.)
 5. Bór litewski. Opis na podstawie IV. ks. „Pana Tadeusza“ (dom.)
 6. Pierwszy dzień walk pod Chocimem w r. 1673. (na podstawie 3go prozaicznego ustępu, zawartego we „Wzorach poezyi i prozy“) (szk.)
 7. Dzieje Jacka Soplicy (dom.)
 8. Treść Grażyny (szk.)
 9. Jarmark w miasteczku (dom.)
 10. Charakterystyka Wiesława (szk.)
 11. Lubor, ballada (dokładne streszczenie) (dom)
 12. Opis starożytnego Rzymu (na podstawie opisu Sienkiewicza, zamieszczonego we Wzorach) (szk.)
 13. Święta Wielkanocne w kościele i w domu lub „Wiosna“ (do wyboru, ze względu na Izraelitów) (dom.)
 14. Jakie uczucia budzą się w mojej duszy wobec zbliżających się wakacji? (szk.)
- Klasa V. B. Tematy te same, co w V. A. z wyjątkiem zadania 6., którego temat w tej klasie brzmiał: Mowa Miltiadesa przed bitwą pod Maratonem (na podstawie lektury Maratonu Ujejskiego) (szk.)
- Klasa VI.
1. Początki literatury w Polsce oraz przyczyny jej wolnego rozwoju. (szk.)

2. Ideał poczciwego człowieka u Reja (dom.)
3. O wpływie reformacyi na rozwój literatury polskiej (dom.)
4. Stan obyczajowy Rzymu w czasie spisku Katyliny (na podstawie lektury Sallustiusa) (dom.)
5. Tok myśli w rozdz. 3. ks. II. dzieła Modrzewskiego „O poprawie Rzeczypospolitej“ (szk.)
6. Rej a Kochanowski. Porównanie na podstawie nauki szkolnej (dom.)
7. Dążność polityczna Kochanowskiego, „Odprawy posłów greckich“ (dom.)
8. Jacek Soplica i Andrzej Kmicic. Charakterystyka porównawcza (dom.)
9. Dyspozycya szóstego kazania sejmowego Skargi (szk.)
10. Życie ludzkie i pory roku. Porównanie (dom.)
11. Skutki wypraw krzyżowych (na podstawie nauki historyi) (dom.)
12. Upadek literatury polskiej w XVII. wieku i jego przyczyny (szk.)
13. Pasek jako typ szlachcica polskiego XVII. wieku (na podstawie lektury jego pamiętników (dom.)
14. Skutki odkryć geograficznych w wiekach XV. i XVI. dla Europy (szk.)

Klasa VII.

1. Słowo a miecz. Porównanie (dom.)
2. Poglądy Brodzińskiego na klasycyzm i romantyzm (szkolne.)
3. Na podstawie czytanych ballad Mickiewicza rozwinąć myśl dwuwiersza: „Czucie i wiara silniej mówi do mnie, niż mędrca szkiełko i oko“ (dom.)
4. Wpływy klasyczne i romantyczne w Grażynie (szk.)
5. Zemsta Konrada Wallenroda (dom.)
6. Rozwinąć dwuwiersz Mickiewicza:
„Trojaka do zguby droga:
Ciekawość, łakomstwo, trwoga“ (dom.)
7. Ukraina w Maryi Malczewskiego (szk.)
8. Znaczenie słońca dla życia organicznego na ziemi (na podstawie nauk przyrodniczych) (dom.)
9. Aniela a Klara. Charakterystyka porównawcza (szk.)
10. Fatalizm zbrodni w Balladynie (dom.)

Klasa VIII.

1. Skąd Słowacki wziął treść do Balladyny? (dom.)
2. Tragizm Lilli Wenedy (szk.)

3. Między ustami a brzegiem puharu (dom.)
4. Halban a Massynissa (szk.)
5. Piękna jest śmierć za ojczyznę, ale piękniejsze życie całe poświęcone jej służbie (dom.)
6. Mesyanizm w poezji romantycznej (dom.)
7. Filozofia Horacego (szk.)
8. Która nowela i dlaczego podoba mi się najwięcej (szk. dwugodzinne.)

b) W języku niemieckim:

- Klasa V. A.
1. Der Springerwirt. (Nacherzählung (szk.)
 2. Die Treue — sie ist doch kein leerer Wahn. (dom.)
 3. Aus Alt-Babylon. Auf Grund der Schullektüre (szk.)
 4. Prometheus. Nacherzählung (dom.)
 5. Das Scheiden von Feuchtersleben. Inhalt und Erklärung (szk.)
 6. Die Lawinen. Auf Grund des Schulunterrichtes (dom.)
 7. Übersetzung aus dem Polnischen (szk.)
 8. Zrinyis Heldentod. Auf Grund der Schullektüre (dom.)
 9. Kannitverstan von J. Hebel. Nacherzählung (szk.)
 10. Der Mensch versuche die Götter nicht. Auf Grund des Schillerschen Tauchers (dom.)
 11. Das römische Haus. Beschreibung des Modells (szk.)
 12. Japans Kulturarbeit. Auf Grund der Schullektüre (domowe.)
 13. Der vorgeschichtliche Mensch in Deutschland (szk.)
 14. Das Abenteuer des Ritters mit dem Drachen. Auf Grund der Schillerschen Dichtung (szk.)
- Klasa V. B.
- Tematy te same co w V. A. z wyjątkiem zadań 4, 5, 6, 11, 13. Tematy tych zadań w kl. V. B. brzmiały:
4. Agamemnon. Nacherzählung (dom.)
 5. Der Alpenfriedhof. Inhalt und Erklärung (szk.)
 6. Eine Schlittenreise in der Antarktis (dom.)
 11. Ausgrabungen in Pompei. Beschreibung der den Schülern vorgelegten Tafeln v. Dr. Amelis (szk.)
 13. Die Waldverwüstung in der Karpaten (szk.)
- Klasa VI.
1. Siegesfest—von Schiller. Inhalt und Erklärung (dom.)
 2. Der Fuchs am Galgen. Auf Grund des Goetheschen: Reineke Fuchs, (szk.)
 3. Ungleiche Kameraden. Nacherzählung (dom.)

4. Alt-deutsche Kampfspiele. Auf Grund des Schulunterrichtes (dom.)
5. Hektors Abschied. Inhalt und Erklärung (szk.)
6. Weilmachten. Wahrheit und Dichtung (szk.)
7. Die Teilung der Erde von Schiller. Inhalt und Erklärung (szk.)
8. Gudruns Standhaftigkeit. Auf Grund der Schullektüre (dom.)
9. Der Ritter schildert sein Abenteuer mit dem Drachen (szk.)
10. Der Minnesänger von A. Hein. Nacherzählung (dom.)
11. Am Hofe Attilos (szk.)
12. Eine Rheinfahrt (dom.)
13. Uhlands Freiheitsdichtung. Auf Grund der Schullektüre (szk.)
14. Zrinys letzter Waffengang. Auf Grund der Körnerschen Dichtung (szk.)

Klasa VII.

1. Kriembildens Glück und Ende (dom.)
2. Einst und jetzt—von Walter v. d. Vogelweide. Inhalt und Würdigung (szk.)
3. Aus dem Leben eines Taugenichts. Nacherzählung (domowe.)
4. Die Götter Griechenlands (Schiller). Inhalt und Erklärung (szk.)
5. Ist die Handlung im Schillerschen Wilhelm Tell einheitlich? (szk.)
6. Wojtek von Bethusy-Huc. Nacherzählung (dom.)
7. Lessing und Shakespeare (szk.)
8. Goethes Verhältnis zu Karl August (szk.)
9. Napoleon—nach H. Treitschke Charakteristik (dom.)
10. Peter Schlemihl. Nacherzählung (dom.)

Klasa VIII.

1. Ein Kulturbild des XVIII. Jahrhunderts in Deutschland. Auf Grund des Schulunterrichtes — nach einer eingehend bearbeiteten Disposition (dom.)
2. Schillers philosophische Dichtung (szk.)
3. Es reichen die Götter
Nur dem rüstigen Ringer den rettenden Arm. (dom.)
4. Iphigeniens hehre Menschlichkeit (szk.)
5. Das Walten des Schicksals in Grillparzers Ahnfrau (szkolne.)

6. Maria-Elisabeth-szene. Schillers Maria Stuart III. 4.
(szkolne.)
7. Gefährlich ist's den Leu zu wecken,
Verderblich ist des Tigers Zahn,
Jedoch der schrecklichste der Schrecken —
Das ist der Mensch in seinem Wahn“ (dom.)
8. Fausts Eingangsmonolog. Inhalt und Würdigung
(szkolne.)

c). Tematy przy piśmiennym egzaminie dojrzałości.

1. Z języka łacińskiego :

Przełożyć na język polski Tacyta Roczników ks. XVI. rozdziały 18. i 19.

2. Z języka greckiego :

Przetłumaczyć na język polski Platona Gorgias 82.

3. Z języka polskiego do wyboru 3 tematy:

a) Rozwinąć myśl dwuwiersza M. Konopnickiej:

„Dziś samym walczyć nie można zapalem,
Myśl wykuj w słowo — a słowo zrób ciałem.“

b) Czasy Jugurty i Katyliny w Rzymie, a czasy „Potopu“ w Polsce.

c) Bohaterowie czynu w naszej poezji romantycznej.

Stan zbiorów naukowych.

A. Biblioteka.

1) Dla nauczycieli:

Z końcem roku szkolnego 1908/9. było 840 dzieł w 1298 tomach. W roku szkolnym 1908/9. zakupiono 196 dzieł w 218 tomach. Z tych znaczniejsze są: Homer: *Odyssee* v. Ameis-Hentze, Homer: *Anhang zu Homers Ilias und Odyssee* ed. Hentze, Draeger: *Über Syntax und Stil des Tacitus*; Draeger: *Historische Syntax der lateinischen Sprache*; Krebs: *Antibarbarus der lateinischen Sprache*; Th. Birt: *Die Buchrolle in der Kunst*; Plato: *Staat* überz. v. Schleiermacher; Plato: *Gastmahl* übers. ins Deutsche v. Kassner; Sophokles: *Tragödien* ed. Wolff-Bellermann; Wilanowitz-Moellendorf: *Die griechische und lateinische Literatur und Sprache*; Baumgarten: *Die hellenische Kultur*; Fryderyk Nietzsche: *Dzieła*; Ferd. Noack: *Homerische Paläste*; Plautus: *Menaechmi, Miles gloriosus, Trinummus, Captivi* ed. Brix; Isocrates: *Orationes* ed. Benseler-Blass, *Anthologia lyrika* ed. Hiller-Crusius; Żeleński: *Nauka pierwszych zasad muzyki*; Lucretius: *De rerum natura*; Aleks; Poliński: *Dzieje muzyki polskiej*; Zieliński: *Die Gliederung des altattischen Komoedie*; Szelągowski: *Walka o Bałtyk*; Józef Blauth: *Maszyny i motory elektryczne*; Westphal und Gleditsch: *Allgemeine Theorie der griechischen Metrik*; Th. Plüss: *Vergil und die epische Technik*; Pindar: *Carmina* ed. Schroeder; Dr. Ludwig Reinhardt: *Der Mensch zur Eiszeit in Europa*; Oskar Hertwig: *Allgemeine Biologie*; Mereszkowski: *Leonardo da Vinci*; Dr. Max le Blanc: *Lehrbuch der Elektrochemie*; Robert S. Arnold: *Das moderne Drama*; Fr. Blass: *Die attische Beredsamkeit*; Dr. Graetz: *Elektricität und ihre Anwendung*; Witkowski: *Goethe*; G. Freytag: *Die Technik des Dramas*; Emil Reich: *Grillparzers Dramen*; Ł. Hevesi: *Oesterreichische Kunst im 19. Jahrhundert*; Werner: *Vollen-*

dete und ringende Dichter und Dichtungen der Neuzeit; Wilhelm Feldman: Współczesna literatura polska; Dindorf: Poëtarum scenico-rum Graecorum fabulae; T. Pesch: Die grossen Welträtsel; Schneider: Das alte Rom; Hirt: Handbuch der griechischen Laut und Formenlehre; Anthologie aus den Lyrikern der Griechen ed. Buchholz; Gebhardi: Ein ästhetischer Kommentar zu den lyrischen Gedichten des Horaz; Dr. M. Wohlrab: Ästhetische Erklärung v. Sophokles König Ödipus; Sygietyński: Maksymilian Gierymski; Bolesław Prus: Faraon; Vaniček: Etymologisches Wörterbuch der lateinischen Sprache; Dr. R. Pilat: Gramatyka języka polskiego opr. Dr. Krček; B. Limanowski: Historya powstania narodu polskiego w r. 1863. i 1864.; Dr. W. Prellwitz: Etymologisches Wörterbuch der Griechischen Sprache; Adolf Michaelis: Ein Jahrhundert Kunstarchäologischer Entdeckungen; Ästhetische Erklärung von Sophokles Antigone v. M. Wohlrab; Kopp-Thumser: Griechische Staatsaltentümer; Kopp-Niemeyer: Geschichte der römischen Literatur; Dr. Joh. Geffcken: Das griechische Drama; Karl Altendorf: Ästhetischer Kommentar zur Odyssee; P. Masqueray-Pressler: Abriss der griechischen Metrik; Szymon Askenazy: Sto lat zarządu w Królestwie polskiem; Ernest Lebon: Krótki zarys dziejów astronomii; Aischylos: Perser ed. Jurenka; Ch. Huelssen: Das Forum Romanum.

W darze otrzymywano publikacye Akademii umiejętności w Krakowie.

Czasopisma.

W roku szkolnym 1908/9. prenumerowano następujące czasopisma: a) polskie: 1. Biblioteka warszawska, 2. Eos, 3. Kosmos, 4. Pamiętnik literacki, 5. Poradnik językowy, 6. Przegląd filozoficzny, 7. Przewodnik bibliograficzny, 8. Przegląd polski, 9. Wszechświat, 10. Ruch, 11. Pamiętnik fizyograficzny, 12. Książka, 13. Lud, 14. Przegląd powszechny, 15. Kwartalnik historyczny; — b) niemieckie: 1. Das litterarische Echo, 2. Zeitschrift f. d. phys. u. chemischen Unterricht, 3. Zeitschrift für Zeichnen Unterricht, 4. Zeitschrift für österr. Gymnasien, 5. Petermanns Mitteilungen.

Programy.

Z końcem roku szkolnego 1908/9, było 1140 programów zakładów średnich krajowych i pozakrajowych.

2. Dla młodzieży:

a) polska:

Liczy obecnie dziełek 806. Dzieli się na księżnicę niższego gimnazjum, zawierającą dziełek 318 i wyższego gimnazjum o 488 dziełkach.

W ostatnim roku szkolnym nabyto 130 książek. Oto ważniejsze z nich:

Wallace, Ben Hur; Geijerstam, Moi chłopcy; Gjems-Sermer, Nad dalekim, cichym fjordem; Morawska, Przygody Imci Pana Mikołaja Reja; Wieczory polskie, Rocznik dla starszej młodzieży, pod redakcją Tad. Piniego; Maspero, Opowiadania historyczne Egipt i Assyrya; Rej, Żywot człowieka poczciwego; Szajnocha, Jadwiga i Jagiełło; Cervantes, Don Kiszot; Kaczkowski, Olbrachtowi rycerze; Rufin Piotrowski, Ucieczka z Syberyi; Sieroszewski, Ucieczka; Sieroszewski, Na kresach lasów; Sienkiewicz, Quo vadis; Prus, Emancypantki; Piśma Elizy Orzeszkowej; Orkan, Komornicy; Tetmajer, Bajeczny świat Tatr; Kasproicz, Poezye; Wybór dzieł Szekspira; Żeromski, Duma o hetmanie; Zych, Syryfowe prace; Dzieła Seweryna Goszczyńskiego; Wyspiański, Noc listopadowa, Bolesław Śmiały, Kazimierz Wielki, Warszawianka, Legion i Corneille'a Cyd; St. Witkiewicz, Matejko; St. Witkiewicz, Z Tatr; Kubala, Orzechowski; Feldman, Współczesna literatura polska; Matuszewski, Słowacki i nowa sztuka; Łoziński, Życie polskie w dawnych wiekach; Brückner, Cywilizacya i język; Lorimer, Listy wielkiego przedsiębiorcy do syna; Lafcadio Hearn., Koko-ro; Josen, Rycerze północy; Nusbaum, Z teki biologa; Tyndall, 6 wykładów o świetle; Mach, Odczyty popularno-naukowe; Lebon, Krótki zarys dziejów astronomii; Martin, Historia kawałka węgla; Łoziński, Ziemia i jej budowa; Nansen, Podróż do bieguna północnego; Tołłoczko, Co to są elektrony?

b) niemiecka:

Liczy obecnie 346 numerów a 743 tomów.—W roku ubiegłym powiększyła się o 18 numerów a 35 tomów. Między innymi nabyto 1. R. Kipling: Im Dschungel, das neue Dschungelbuch, Mancherlei neue Geschichten; 2. Gustaf of Geijerstam: Die Brüder Mörk; 3. M. Burkhard: Die Insel der Seligen; 4. Arthur Achleitner: Aus der grünen Steiermark; 5. H. Sudermann: Das hohe Lied; 6. Dalton und Wollarton; Grundlagen der Atomtheorie; 7. W. Crookes: Die Genesis der Elemente.

c) ruska :

Stan pozostał ten sam, co roku poprzedniego. Biblioteka liczy 53 dzieł w 69 tomikach.

Udział uczniów i ruch książek w bibliotece dla młodzieży w roku szkolnym 1908/9.

Klasa	Dzielka polskie		Dzielka ruskie		Dzielka niemieckie	
	Ilość uczniów wypożyczających	Ilość dzieł (tomów) wypożyczonych	Ilość wypożyczających	Ilość dzieł wypożyczonych	Ilość wypożyczających	Ilość dzieł (tomów) wypożyczonych
I. a.						
I. b.						
II. a.	26	195				
II. b.	28	161				
III.	28	136				
IV. a.	29	260	7	18	28	120
IV. b.	20	167	1	1	28	112
V. a.	21	246	8	39	23	80
V. b.	21	251	19	62	24	108
VI.	34	328	4	23	37	96
VII.	26	241				117
VIII.	35	260	1	6	40	90
Razem	268	2245	31	149	209	792

3. *Biblioteka pauperum* :

Z początkiem roku szkolnego 1908/9. biblioteka ta obejmowała 602 podręczników szkolnych. W ciągu roku zakupiono z funduszu „Pomocy koleżeńskiej“ 49. podręczników. Nadto 55. podręczników nadeszło w darze Towarzystwo nauczycieli szkół wyższych.

B. *Gabinet geograficzny.*

Gabinet ten obejmuje z końcem roku szkolnego 1908/9. przedmiotów razem 352. a mianowicie : 3. globusy, 1 telurium, 1 busolę, 105 map. 195 obrazów, 2 stereoskopy, 32 obrazów stereoskopowych, 4 karty generalnego sztabu, dzieło p. t. Na około świata, Regenten Österreichs, Hirt: Völkerkunde, Kronfeld: Bilderatlas zur Pflanzengeographie, Sroczyński: Szkice kartograficzne. 2 serye obrazów „Dla szkoły i domu“.

W roku 1908/9. przybyło : 44 map, 1 glob, 31 obrazów, 2 stereoskopy i 32 obrazów stereoskopowych.

C. Gabinet historii naturalnej.

Dział mineralogiczny i geologiczny obejmuje 154 numerów inwentarza. W skład jego wchodzi 190 minerałów i skał, 6 modeli zwierząt wymarłych, 54 tablic, zbiorok skamielin, zbiorok imitacyi drogich kamieni, zbiorok modeli z drzewa, modele krystalograficzne.

Dział botaniczny obejmuje z końcem r. 1908/9. ogółem 42 numerów inwentarza. W skład jego wchodzi 25 modeli roślin, jeden zbiór modeli grzybów, 132 tablic, zielnik, 2 pudełka modeli zasuszonych roślin owadożywnych i nasion, zbiór drzew skamieniałych. Stereoskop i fotografie do niego.

Dział zoologiczny obejmował z końcem r. 1908/9. ogółem 213 numerów inwentarza. I tak 175 okazów wypalonych, 12 pudełek owadów, zbiorok muszli i szlifów tychże, 136 tablic.

Z przedmiotów zakupionych w roku 1908/9., są ważniejsze: zbiorok skał, zbiór skór zwierząt gruboskórnych, 6 modeli zwierząt wymarłych, 3 tablice zwierząt wymarłych, model ucha ludzkiego, 15 tablic botanicznych, 7 tablic zwierząt, szlify muszli.

D. Gabinet zbiorów nauki fizyki i chemii.

Inwentarz zbiorów do nauki fizyki obejmuje 285 pozycyi, a do nauki chemii 140.

W roku szkolnym 1908/9. zakupiono następujące przyrządy do nauki fizyki: Fonograf Edisona, 10 walców do gramofonu, 20 walców do fonografu, perspektywę stroboskop, model otwarty lunety ziemskiej, model otwarty lunety astronomicznej, model otwarty mikroskopu złożonego, wagę sprężynową, śrubę wodną Archimedesza, deklinatoryum i inklinatoryum z podziałką, zabawki magnetyczne, przyrząd do okazania stanu magnetycznego, rozbieralną butelkę lejdejską, elektromagnes z dźwignią, przyrząd do rozżarzania drutu prądem, drut platynowy do rozżarzania, model telegrafu abecadłowego, przyrząd do galwanoplastyki, 2 przyrządy telefoniczne, przyrząd piszący telegraficzny, przyrząd do figur Hladnyego, przyrząd do okazania równowagi ciał spoczywających na podstawie, smyczek do figur Hladnyego.

E. Zbiór środków do nauki archeologii i historii sztuki.

Składa się z 25 pozycyi, obejmujących dzieła naukowe, zbiory i modele. Z tych przybyło w roku 1908/9 :

Tarnowski St.: Matejko; Potocki: Grottger; Sackon: Baustile; Model katapulty rzymskiej; Model kądzieli greckiej; Model przyrzą-

dów do pisania starożytnych Greków; Modele ubiorów starych Rzymian; Kopie naczyń greckich wykopanych przez Schliemanną.

F. Zbiór przyrządów do nauki gimnastyki i przyborów do gier i zabaw.

Inwentarz środków do nauki gimnastyki i przyborów do gier i zabaw obejmuje pozycyi 63. W roku szkolnym 1808/9. zakupiono: 2 drabinki, 6 saneczek, wierzch do stołu demonstracyjnego.

G. Gabinet rysunkowy.

Liczy przyborów do nauki rysunków 5, wydawnictw wzorów 6, modeli do nauki perspektywy 56, przedmiotów z natury jak naczyń, tablic zasuszonych liści, piór i ogonów ptasich, motyli i owadów w kasetkach, przedmiotów codziennego użytku, wypchanych ptaków razem sztuk 144. Modeli gipsowych liczy gabinet 28 przeważnie głów i biustów klasycznych. W ostatnim roku zwiększył się dział przedmiotów z natury i odlewów gipsowych.

H. Zbiór środków do nauki śpiewu.

Wzbogacił się w ubiegłym roku o 20 egzemp. kantaty jubileuszowej, Mszy Gounoda, Pieśni adwentowe, O Bożem Narodzeniu, Wielkopostne i Wielkanocne St. Bursy, Preismesse Stehlego i 20 egzemp. śpiewnika Nikodemowicza.

VI.

Samodzielna praca uczniów po za lekcyami szkolnemi.

Pracę pozaszkolną uprawiano w dwóch kierunkach; kontynuowano pracę naukową, rozpoczętą już w roku poprzednim, dano początek uprawiania pracy fizycznej.

A. Czytelnia uczniów.

Ważnym czynnikiem w kształceniu się młodzieży była czytelnia uczniów, istniejąca w zakładzie rok drugi i rozwojem swym świadcząca o potrzebie takiej instytucji.

W roku szkolnym, 1908/9. otwarcie czytelnii nastąpiło dnia 13. listopada; przy tej sposobności wygłosił zast. naucz., Jakób Wrzask, referat „O filaretach i filomatach.“

Czytelnia przeznaczona była dla wszystkich uczniów wyższego gimnazjum. Zgromadzano się w osobnej ubikacyi 3 razy w tygodniu przez 2 godziny w czasie od połowy listopada do końca maja. Referaty wygłaszano w salach szkolnych. W czasie wzmożonego ruchu korzystała czytelnia także z sali przeszłorocznej klasy VII. A.

Z Biblioteki nauczycielskiej wydzielono 36 dzieł, ogólnie kształcących w 190 tomach (ilustrowane wydawnictwa z zakresu sztuki, popularne dzieła przyrodnicze, sprawozdania Akademii umiejętności, roczniki czasopism naukowych, Tygodnika ilustrowanego itp.). Dla użytku młodzieży prenumerowano 3 pisma: Świat, Tygodnik ilustrowany i Nasz kraj. Do rozrywki służyły szachy. Kierownictwo czytelnii spoczywało w ręku kuratora, którym był desygnowany przez grono nauczycielskie nauczyciel, Wiktor Świdorski. Z pośród uczniów sprawą rozwoju czytelnii zajmował się najwięcej Ujda Jan z kl. VII.

W roku szk. 1908/9. istniało w łonie Czytelnii 5 kółek naukowych pod kierownictwem nauczycieli; sekretarzami byli uczniowie. Ogółem wygłoszono w kółkach odczytów 45.

I. Kółko filozoficzno teologiczne.

Kierownik prof. ks. *Błażej Kotfis*, sekretarz *Józef Bielawa* z VII. kl. członków 56.

- Posiedzeń 8:*
1. Józef Sado (VII.) Zadania filozofii. Obecnych członków 20, gości 11.
 2. Kazimierz Baran (VII.) Sumienie. Obecnych członków 35, gości 15.
 3. Karol Sęczyk (VIII.) Charakterystyka Nietschego. Obecnych 37.
 4. Jan Ujda (VII.) Kosmologia; jej istota, możliwość i historia w starożytności. Obecnych 41.
 5. Michał Stoperkiewicz (VII.) O inteligencji zwierząt. Obecnych 29.
 6. Kazimierz Baran (VII.) Chrześcijaństwo a kultura (Część I.). Obecnych 32.
 7. Ujda Jan (VII.) Chrześcijaństwo a życie duchowe. (Ciąg dalszy poprzedniego referatu). Obecnych 35.
 8. Jan Bujak (VII.) Etyka niezależna a praktyka życiowa. Obecnych członków, 25, gości 9.

Posiedzenia odbywano przeważnie 2 razy w miesiącu.

II. Kółko historii polskiej.

Kierownik naucz. *Michał Staroń*, sekretarz ucz. *Rudolf Niemiec* z kl. VIII. Członków 70.

- Posiedzeń 8:*
1. 10. paźd. Franciszek Łata (VIII. kl.) Kościuszkowskie powstanie. Obecnych 58.
 2. 17. paźdz. Rudolf Niemiec (VIII. kl.) Stosunek Polski do cesarstwa w okresie Bolesławowskim. Obecnych 78.
 3. 24. paźdz. Bazyli Borsuk (VIII. kl.) Historia Rusi do r. 1113. Obecnych 32.
 4. 30. paźd. Zygmunt Bienkowski (VIII. kl.) Pogląd ogólny na okres Bolesławowski. Obecnych 84.
 5. 29. listopada Rudolf Niemiec (VIII. kl.) Powstanie listopadowe. Obecnych 85.
 6. 19. grudnia Andrzej Sulisz (VIII. kl.) Pogląd ogólny na Polskę w podziałach. Obecnych 46.

7. 23. stycznia Stanisław Babski (VIII. kl.) Stosunek Krzyżaków do Polski do roku 1411. Obecnych 36.
8. 2. maja Jan Ujda (VII. kl.) Sejm czteroletni i konstytucya 3. maja. Obecnych 54.

III. Kółko historii sztuki.

Kierownik naucz. *Stanisław Wiśniewski*, sekretarz *Jan Styczeń* z VII. klasy, członków 37.

- Posiedzeń 5:*
1. 6. listopada, naucz. Stanisław Wiśniewski, kierownik kółka, Procesya Panatenejska na fryzie Partenonu. Obecnych członków 15, gości 27.
 - 2, 14. listopada Ludwik Wasilkowski (VI. kl.) Matejki „Bitwa pod Grunwaldem“ z ilustracyami skioptykonu. Obecni wszyscy członkowie i 110 gości,
 3. 13. grudnia Jan Styczeń (VII. kl.) Wit Stwosz i jego szkoła. Obecnych członków 30, gości 25.
 4. 20. lutego Jan Styczeń (VII. kl.) Artur Grottger i jego studia do r. 1854 (część I.) Obecnych 25 członków, gości 14.
 5. 7. marca Jan Styczeń (VII. kl.) Grottger w czasie studyów wiedeńskich (1854—1863 r.) Ciąg dalszy poprzedn. referatu. Obecnych 32.

IV. Kółko matematyczno-fizykalne.

Kierownik prof. *Michał Radomski*, sekretarz uczeń *Władysław Woelfle* (VIII. kl.), członków 30.

Posiedzeń 12:

- Odczytów 15:*
1. 18. października Władysław Woelfle (VIII. kl.) O elektryczności atmosferycznej. Obecnych 25.
 2. 25. paźdz. Czesław Wilk (VIII. kl.) O balonach. Obecnych 32.
 3. 29. paźdz. Władysław Woelfle (VIII. kl.) O elektrochemii (część I.). Obecnych 64.
 4. 15. listopada Adam Kawęcki (VIII. kl.) O świetle łukowem, Obecnych 26.
 5. 22. listopada a) Władysław Woelfle VIII. kl.) Prądy wysokozmienne.
b) Bartłomiej Rozmysławski (VIII. kl.) Zastosowanie elektryczności w medycynie. Obecnych 15.

6. 29. listopada. a) Adam Kawęcki (VIII. kl.) O telefonie (część I.)
b) Tadeusz Górka (VIII. kl.) O telegrafii Morsego. Obecnych 36.
7. 6. grudnia. Chaim Berger (VIII. kl.) O promieniach Röntgena. Obecnych 10.
8. 10. grudnia. Władysław Woelfle (VIII. kl.) O radioaktywności. Obecnych 11.
9. 20. grudnia. a) Adam Kawęcki (VIII. kl.) O telefonie (część II.)
b) Chaim Berger (VIII. kl.) Elektryczność w użytku domowym. Obecnych 24.
10. 10. stycznia. Władysław Woelfle (VIII. kl.) Teoria atomowa i kinetyczna materii. Obecnych 16.
11. 7. lutego. Władysław Woelfle (VIII. kl.) Budowa i powstanie atomów. Obecnych 13.
12. 14. lutego. Karol Sęczyk (VIII. kl.) O przyrodzie planet. Obecnych 18.

V. Kółko przyrodnicze.

Kierownik nauczyciel *Kozłowski Jan*, sekretarz uczeń *Tomasz Dąbal* (VI. kl.), członków 49.

- Posiedzeń 4:*
1. Tomasz Dąbal (VI. kl.) Sen i senne marzenia. Obecni członkowie.
 2. Jakób Strzok (VI. kl.) Hypnotyzm i sugestia. Obecnych 21.
 3. Ludwik Wasilkowski (VI. kl.) Zwierzęta w ubiegłych epokach. Obecnych 19.
 4. Tomasz Dąbal (VI. kl.) Miłość w przyrodzie. Obecnych 38.
 5. Józef Dec (V. kl.) Wulkany. Obecnych 25.
 6. Stanisław Zaworski (V. kl.) Rozwój świata botanicznego. Obecnych 31.
 7. tenże: Rozsiedlenie się roślin. Obecnych 28.
 8. Antoni Śpiewak (V. kl.) Charakterystyka obecnego stanu botaniki. Obecnych 25.
 9. Wojciech Bieszczad (V. kl.) Dzieje ziemi. Obecnych 30.

B) Kółko pracy fizycznej.

Celem zapoznania młodzieży z niektórymi gałęziami praktycznego życia zawiązało się pod przewodnictwem prof. Radomskiego z początkiem b. r. szk. t. zw. Kółko pracy fizycznej. Zaraz przy zawiązaniu wytknęło ono sobie za cel zająć się ogrodnictwem, fotografią i dążyć do otwarcia warsztatów studenckich przy tutejszem gimnazjum. We wrześniu 1908. spowodowało to Kółko wycieczkę uczniów do Zassowa w celu poznania szkółek drzew owocowych i leśnych JW. Tadeusza hrabiego Łubieńskiego. Wycieczka ta, w której wzięło udział 42 uczniów i 4 profesorów, prócz miłych wspomnień o gościnności i uprzejmości Gospodarza, przyniosła wiele korzyści, gdyż JWP. Hrabia sam oprowadzał uczniów po rozległych szkółkach, objaśniając po drodze, często z demonstracjami, sposób hodowania drzewek i krzewów. Również z inicjatywy Kółka odbyła się dnia 19. września 1908. zbiorowa wycieczka, złożona z 52 uczniów na wystawę rolniczo-przemysłową do Jarosławia, pod przewodnictwem dyr. Szydłowskiego, prof. Radomskiego i naucz. Wiśniewskiego, gdzie znowu, korzystając ze światłych objaśnień WP. Jacka Zielińskiego, prof. gymn. w Jarosławiu, wiele się dowiedziano o rolnictwie i przemyśle krajowym. W początkowym składzie wzięło Kółko jeszcze dnia 12. listopada 1908. udział w przesadzaniu dziczek, w zaopatrywaniu drzew owocowych na zimę i w rozsadzaniu krzewów w ogrodzie prof. Radomskiego.

Skoro w marcu br. Dyrekcya tut. gymn. powzięła myśl otwarcia warsztatów studenckich i uzyskała na ten cel szczupłe fundusze z Tow. wzaj. kredytu a nadto znaleźli się chętni nauczyciele do prowadzenia warsztatów w Dębicy, ilość członków Kółka wzrasta do liczby 109 i nastąpił podział członków na dwa Kółka 1) fotografii, 2. ogrodnictwa i na dział warsztatów studenckich.

1. Kółko fotografii.

Kierownik prof. *Michał Radomski*, sekretarz *Jan Styczeń* (VII. kl.) członków 25.

Zebrania 4: 1. 13. marca. Jan Styczeń przedstawił historię fotografii od pierwszych jej początków i odkryć. Obecnych 27.

2. 20. maja. Jan Styczeń objaśnił sposób zakładania klisz do przyrządu fotograficznego i robienie zdjęć, poczem nastąpiła wycieczka, podczas której człon-

kowe robili zdjęcia widoków czterema przyrządami. Obecnych 12.

3. 22. maja. Jan Styczeń przygotował wobec członków wywoływacz i utrwalacz, następnie różni członkowie wywoływali i utrwalali negatywy na przygotowanych (20. V.) kliszach. Obecnych 15.
4. 6. czerwca. Jan Styczeń objaśnił kopiowanie na papierze fotograficznym, potem ogólne kopiowanie. Obecnych 11.

2. Kółko ogrodnictwa.

Kierownik prof. *Michał Radomski*, sekretarz *Jan Styczeń* (VII. kl.), członków 20.

Zebrania 2: 1. 27. marca. w ogrodzie prof. Radomskiego. Wspólne sianie nasion owocowych tak suchych, jak przechowywanych przez zimę w ziemi na uprawionej własnoręcznie grzędzie. Rozsadzanie krzewów owocowych. Obecnych 9.

2. 17. kwietnia. W ogrodzie prof. Staronia. Zaopatrywanie róż. Obecnych 11.

3. Warsztaty studenckie.

Mimo, że myśl stworzenia instytucji warsztatów studenckich przy tutejszym zakładzie rzucono już dawniej, jednak do otwarcia warsztatów można było przystąpić dopiero na wiosnę 1909. roku, kiedy uzyskano fundusz na początek niezbędny, mianowicie kiedy Towarzystwo wzajemnego kredytu w Dębicy udzieliło na rzecz warsztatów datku w kwocie 100 koron. Zaraz też sprawiono dwa warsztaty stolarskie wraz z potrzebnymi narzędziami, zakupiono nieco materiału, Wielmożny Dr. Adam Kottas, c. i k. lekarz pułkowy, oddał na użytek młodzieży tokarnię, dyrekcya przeznaczyła na pracownię obszerną salę w parterze budynku szkolnego i rozpoczęła się praca od razu w trzech kierunkach: w kierunku wyrobów stolarskich, tokarskich i piłęczkowych.

Nauką w tokarni kierował nauczyciel, Stanisław Wiśniewski. W nauce tej można było uczniom dać zaledwie początki. Powodzenie dalszej nauki w tym kierunku zależne jest od stanu funduszków, któryby umożliwił sprawienie nowej, do potrzeb młodzieży zastosowanej tokarni.

Robotami piłeczkowemi kierował zastępca nauczyciela, Józef Pilszak. Udział w pracy brało 8 uczniów. Nauka rozwija się statecznie.

Stosunkowo najlepiej rozwinęła się nauka stolarstwa. Kierował nią profesor, Michał Kalitowski.

Uczniów chętnych było bardzo wielu. Można było jednak przyjąć tylko 14 uczniów. Tych podzielono na 3 oddziały. Każdy z tych oddziałów pracował dwa razy w tygodniu po dwie godziny.

Mimo szczupłe początki jest uzasadniona nadzieja, że warsztaty studenckie w zakładzie tutejszym rozwijać się będą i dobre wydadzą owoce, a otuchę czerpie dyrekcya w dwóch okolicznościach: w zapale młodzieży i w zainteresowaniu się sprawą przez inteligentną publiczność miejscową.

Jedna i druga rzecz złożyła się na powodzenie festynu, urządzonego w Borku dębickim w dniu 13. czerwca na rzecz Warsztatów studenckich: Komitet, zarządzający festyn i to tak Oddział Pań, pod przewodnictwem Mecenasowej, Wielmożnej Pani Aurelii Friedbergowej, jak i Oddział Panów pod przewodnictwem c. k. Rady sądu krajowego, Wielmożnego Pana Jana Muchowicza, nie szczędził trudów ni kosztów, by przyjąć z pomocą kiełkującej instytucyi, młodzież zaś swym gorącym współudziałem dowiodła, jak bardzo jej na powodzeniu instytucyi zależy.

Nakoniec gorące a bezinteresowne zajęcie się sprawą warsztatów i w ogólności pracy fizycznej ze strony członków grona nauczycielskiego upoważnia do patrzenia z otuchą w przyszłość.

VII.

Fizyczne wychowanie młodzieży.

Podobnie jak w latach ubiegłych korzystała młodzież i w roku szkolnym 1908/9. w porze zimowej ze ślizgawki, urządzonej staraniem tutejszego towarzystwa łyżwiarzkiego, w porze letniej z kąpeli w Wiśloce. Zabawy i gry ruchowe uprawiano w dni pogodne i ciepłe w czasie przerw między lekcjami na podwórzu szkolnym, w czasie popołudniowym na obszernym boisku wojskowym, odstąpionem bezpłatnie do użytku młodzieży przez tutejszą c. i k. Komendę stacyjną.

Nadto urządzano szereg wycieczek celem zabawy z młodzieżą poszczególnych klas w bliższą i dalszą okolicę Dębicy — a przyznać trzeba, że do tego celu okolica ta szczególnie się nadaje. Oto poczet tych wycieczek: 1. do Latoszyna (VI. kl. prof. Wiśniewski) 7. września 1908; 2. na Łysą Górę (całe gimn. prof. Radomski i prof. Wiśniewski) 3. października 1908; 3. do Gawrzyłowej (Kółko fotografistów, prof. Radomski) 20. maja 1909; 4. do Pustyni (III. kl. prof. Przeworski) 22. maja 1909; 5. do Latoszyna (III. kl. prof. Przeworski) 5. czerwca 1909; 6. do Pustyni (II. a. kl. prof. Łychicki) 5. czerwca 1909; 7. do Pustyni (II. b. kl. prof. Türschmid) 5. czerwca 1909; 8. do Podgrodzia (I. b. kl. prof. Klich) 9. czerwca 1909; 9. do Przyborowia (III. kl. prof. Kozłowski) 25. kwietnia 1909; 10. do Pustyni (III. kl. prof. Kozłowski) 10. maja 1909; 11. do Straszęcina (III. kl. prof. Kozłowski) 23. maja 1909.

Nadto odbyły się dalsze wycieczki o charakterze wybitnie naukowym. Wspomniane na innem miejscu (p. Kółko pracy fizycznej) wycieczki 1) do Jarosławia 19. września 1908. i 2) do Zassowa 26. września 1908. Dnia 23 maja 1909. urządziła młodzież klas wyższych w liczbie 40 pod kierownictwem prof. Wiśniewskiego, Pilszaka, Bobki i Keffermüllera wycieczkę do Bochni i Wiśnicza. Wycieczka zajęła cały dzień. Poranne godziny upłynęły na zwiedzaniu starożytnego kościoła (Kazimierz W.) i innych osobliwości miasta Bochni. Po obie-

dzie, przygotowanym dzięki uczynności Wbnego ks. prefekta w bursie gimnazjalnej, udała się młodzież pieszo do Wiśnicza uroczą drogą wśród lasów. We Wiśniczu oglądnięto olbrzymi zakład karny, zrobiony z klasztoru OO. Jezuitów w czasach Józefińskich i zwiedzono dokładnie znajdujący się kościół w stylu renesansowym z grobowcami ks. Lubomirskich w podziemiu w dziedzińcu zakładu karnego. Resztę dnia zajęło zwiedzanie ruin zamku ks. Lubomirskich. Olbrzymi ten zamek zwolna się odrestaurowuje kosztem rodu ks. Lubomirskich. Wieczorem wycieczkowcy wrócili pieszo do Bochni, a stąd kolejną do Dębicy.

Na wycieczkę uczniów całego zakładu poświęcono dzień 19. czerwca.

W dniu tym podzieliła się młodzież na trzy grupy: jedna pod przewodnictwem prof. Radomskiego i Kalitowskiego udała się do Krosna, Krościenka, Korczyny i Odrzykonia celem zapoznania się z osobliwościami miasta Krosna, techniką eksploatacyi nafty i z naszym przemysłem tkackim i oglądania uroczych skał „Prządek“, jakoteż ruin zamku odrzykońskiego; druga grupa pod przewodnictwem prof. Wiśniewskiego wyjechała do Przedeławia celem poznania wspinających zbiorów w zamku hr. Rejów; trzecia nakoniec pod kierunkiem prof. Łychickiego odbyła pieszą wycieczkę do sąsiedniego lasu w Borku brzeźnickim, gdzie korzystając z uprzejmej gościnności pełnomocnika dóbr hr. Raczyńskich Wgo F. Markiewicza, ochoczej oddawała się zabawie.

W rozwoju fizycznego wychowania młodzieży odegrała w ostatnim roku szkolnym niepomierną rolę organizacja korpusów studenckich, powstała pod koniec roku szkolnego 1907/8. pod kierownictwem prof. Radomskiego. Naczelnikiem (pułkownikiem) organizacji był M. Lorenc (VIII. kl.), pod koniec K. Baran (VII. kl.). Młodzież całego zakładu jest podzielona na 8 oddziałów klasowych. Na czele oddziałów czterech klas niższych stoją uczniowie kl. VI. i VII., na czele zaś czterech klas wyższych uczniowie swoich klas (pomocnicy). W zorganizowanych oddziałach odbywała młodzież ćwiczenia w obrotach i pochodach, oddawała się zabawom ruchowym, brała udział w publicznych występach in corpore podczas uroczystości, odbywała pochody z gimnazjum do kościoła w niedziele i święta. Prócz tego urządziła organizacja dwie ogólne wycieczki, 1) wyżej wspomnianą na Łysą Górę (wojna) 3. października 1908. i 2) na błonia wojskowe (uroczystość zmiany naczelnika i ćwiczenia i zabawy w oddziałach) w dniu 3. kwietnia 1909.

W łonie organizacji myślano i o sportach. To też istniała w zime grupa uczniów, oddających się sportowi saneczkowemu, grupa cyklistów, dwie partye footballistów. Najczynniejszym w organizowaniu sportów był J. Bross (VI. kl.).

Podczas pochodów organizacji przygrywała orkiestra gimnazjalna.

Orkiestrą kierowali w roku 1908/9. sami uczniowie. Grupę początkujących przygotowywał uczeń klasy VIII., Stanisław Babski, orkiestrę ćwiczył i nią kierował uczeń klasy VII., Ignacy Gliwa.

Niestrudzonym usiłowaniom kierownika, jakoteż zapalowi uczestników przypisać należy, że orkiestra gimnazjalna coraz lepsze czyni postępy tak, że jej produkcye tak w czasie pochodów, jak też w czasie uroczystości i obchodów znajdują uznanie nawet wśród wybrednych znawców.

Z grona nauczycieli opiekował się orkiestrą szczególnie ks. profesor, Błażej Kotfis, z po za grona interesował się nią gorąco, znawca i miłośnik muzyki, adwokat, Wielmożny Dr. Sydon Friedberg.

Orkiestra cieszyła się też poparciem materyalnem: Młodzież przy wpisach przeznaczająca pewien datek na rzecz muzyki, grono nauczycielskie dobrowolnie się na ten cel opodatkowało, z datków zaś z zewnątrz zakładu podnieść z wdzięcznością należy: dar Najprzewielebniejszego księdza Prałata, Eugeniusza Wolskiego, w kwocie 50 koron i dar w tejże wysokości Towarzystwa wzajemnego kredytu w Dębicy.

IX.

Pomoc dla ubogich uczniów.

a) *Bursa im. św. Jadwigi.*

Instytucja ta rozwija się pomyślnie.

W ubiegłym roku szkolnym utrzymywała 59 uczniów zakładu za mierną opłatą.

Na czele Stowarzyszenia stoi jako prezes hr. Edward Raczyński, wiceprezesem jest Dr. Mikołaj hr. Rey. Do Wydziału, na którego czele stoi miejscowy proboszcz, ks. Prałat Eugeniusz Wolski, a w którego skład wchodzi reprezentanci różnych sfer społecznych, należą z grona nauczycielskiego: dyrektor, Szydłowski i profesorowie, Radowski, ks. Kotfis, Migdał. Już chociażby ta okoliczność daje gwarancję, że kierunek, w jakim Bursa jest prowadzoną, jest należyty.

Rezultat w naukach wychowanków można też nazwać zadawalającym.

Powodzenie swe zawdzięcza Bursa prócz pracy Wydziału głównie niestrudzonej zapobiegliwości gospodarza i prefekta, ks. Błażeja Kotfisa. Lwią część datków na Bursę on zdobywa. Nadto instytucje i obywatelstwo tak miejscowe jak i okoliczne Stowarzyszenie to wydatnie wspierają.

Z ważniejszych datków w roku 1908/9. wymienić należy subwencye: Wydziału krajowego w kwocie 250 kor., Wydziałów powiatowych: w Ropczycach w kwocie 400 kor., w Pilźnie 100 kor., w Nisku 50 kor., w Tarnobrzegu 20 kor., Towarzystwa Wzajemnego kredytu w Dębicy w kwocie 350 kor.

Wszystkie datki uwidocznią się w sprawozdaniu rocznem Stowarzyszenia.

Mimo tego poparcia społeczeństwa nie jest Bursa tutejsza jeszcze tem, czem być powinna, zakładem, zapewniającym opiekę i utrzymanie, o ile możliwości bezpłatne, niezamożnej, a wzorowej i zdolnej

młodzieży szkolnej. Jest ona dotychczas czemś pośredniem między konwiktem młodzieży wszelakiego rodzaju, a bursą w wyluszczeniu wyżej rozumieniu tego wyrazu. Dwa względy ustawicznie jeszcze tu ze sobą walczą i walczyć będą tak długo, aż instytucja oprze się na silnych podstawach finansowych; wzgląd na istotne przeznaczenie bursy i wzgląd na finansową możliwość Stowarzyszenia.

b) *Pomoc koleżeńska.*

D o c h ó d :

1. Datki przy wpisach na rok szk. 1908/9.	226 K. 58 h.
2. Datek Stowarzyszenia „Koło Pań“ w Dębicy	200 „ — „
3. Datek Towarzystwa Wzajemnego Kredytu w Dębicy	100 „ — „
4. Drobne datki w ciągu roku szk. 1908/9.	120 „ 56 „
Razem	647 K. 14 h.

R o z c h ó d :

1. Niedobór z roku szk. 1907/8.	2 K. 71 h.
2. Podręczniki szkolne	144 „ 45 h.
3. Koszta leczenia uczniów	44 „ 01 h.
4. Ubrania uczniów	491 „ 40 „
Razem	682 K. 57 h.

Niedobór na rok szkolny 1909/10. 35 K. 43 h.

Podnieść należy z uznaniem bezpłatną przeważnie pomoc, jakiej udzielali biednej młodzieży lekarze tutejsi: Wielmożni Dr. Z. Bętkowski i Dr. A. Kottas, jakoteż ofiarność aptekarzy Wnych B. Jaklińskiego i M. Goldflussa, którzy za leki biednej młodzieży udzielali znacznego opustu.

Ks. Błażej Kotfis.

Józef Szydłowski.

X. Statystyka uczniów.

	Ia	Ib	IIa	IIb	III	IVa	IVb	Va	Vb	VI	VII	VIII	Razem
I. Liczba uczniów.													
Z Końcem roku szk. 1907/8. było	39 ¹	27 ¹	26 ²	28 ¹	63	30 ¹	23 ²	41 ⁴	31 ²	41 ⁴	42 ²	406 ²⁰	
Z początku roku szk. 1908/9. było	30	29	38 ³	37 ³	47 ³	29 ¹	28	26	40 ³	32 ¹	40 ¹	401 ¹⁶	
W ciągu roku 1908/9. wstąpiło	1 ¹	1 ¹	0 ¹	1 ¹	1 ¹	—	1 ¹	1 ¹	1 ¹	3	—	11 ⁸	
Ogółem przyjęto	31 ²	30 ¹	38 ⁴	38 ⁴	48 ⁴	29 ¹	29	28 ¹	41 ⁴	35 ¹	40 ¹	413 ²¹	
A) Z tutejszego zakładu:													
a) z promocją klasy niższej	—	—	34 ¹	34 ¹	38 ²	25	27	22	35 ³	26	38 ¹	302 ⁸	
b) repetentów	2	3	2	1	3	1	—	—	1	3	2	18	
B) Z innych zakładów:													
a) z promocją z klasy niższej	—	—	2 ¹	2 ²	4	3	1	1 ¹	4 ¹	5 ¹	—	257	
b) repetentów	—	1	—	—	2	—	—	2	—	—	—	5	
C) Na podstawie egzaminu wstępnego.													
Zmiany w ciągu roku szkolnego:													
a) Przeszło z publ. na prywat.	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	
b) " z prywat na publ.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	
c) opuściło szkołę	5 ¹	5 ¹	1	3	3	1	1 ¹	5	3	2	—	32 ²	
Jest z końcem roku szk. 1908/9.	25 ¹	23 ¹	37 ⁴	35 ⁴	55 ⁴	28 ¹	28	22 ²	23 ¹	39 ²	33 ¹	40 ¹	378 ²³
2. Według miejsca urodzenia.													
Z miasta Dębicy	6	2	5	5 ¹	8 ¹	4	1 ¹	1 ¹	2	1 ²	2	7 ¹	45 ⁶
powiatu ropczyckiego	4	5	12 ²	15	18 ¹	6	10	7	5	9	4	9	104 ³
powiatów okolicznych	5	4	6 ¹	5 ¹	4	3 ¹	3	2	7 ¹	8	4	8	59 ⁴
dalszych powiatów Galicyi	9 ¹	12 ¹	13 ¹	7 ²	13 ²	14	13	12 ¹	9	21 ¹	23 ¹	16	152 ¹⁰
zagranicy	1	—	1	3	—	1	—	—	—	—	—	—	8
Razem	25 ¹	23 ¹	37 ¹	35 ⁴	45 ¹	28 ¹	28	22 ²	23 ¹	39 ³	33 ¹	40 ¹	378 ²³

3. Według języka ojczystego było:

	Ia	Ib	IIa	IIb	III	IVa	IVb	Vc	Vb	VI	VII	VIII	Razem
Mówiących po polsku	25 ¹	23 ¹	37 ¹	35 ¹	45 ⁴	28 ¹	28	22 ²	21 ¹	39 ³	33 ¹	38 ⁴	374 ²³
" po rusku	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	4
Razem	25 ¹	23 ¹	37 ¹	35 ⁴	45 ⁴	28 ¹	28	22 ²	23 ¹	39 ³	33 ¹	40 ¹	378 ²³

4. Według wyznania było:

Obrządku rzymsko-katolickiego	23 ¹	21 ¹	36 ³	35 ³	43 ¹	27	26	20	20	33	28	36 ¹	348 ¹⁰
" grecko-katolickiego	2	1	—	—	—	—	—	—	2	—	2	2	9
Wyznanie mojżeszowe	—	I	1 ⁴	0 ¹	2 ³	1 ¹	2	2 ²	1 ¹	6 ³	3 ¹	2	21 ¹³
Razem	25 ¹	23 ¹	37 ⁴	35 ⁴	45 ⁴	28 ¹	28	22 ²	23 ¹	39 ³	33 ¹	40 ¹	378 ²³

5. Wiek uczniów:

Lat 10 miało	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	41
" 11 "	11	8 ¹	6 ¹	2 ¹	—	—	—	—	—	—	—	—	27 ³
" 12 "	5 ¹	8	9 ²	10 ¹	1	—	—	—	—	—	—	—	33 ⁴
" 13 "	5	3	12 ¹	8 ²	14 ¹	2	2	—	—	—	—	—	46 ⁴
" 14 "	3	3	5	6	14 ²	6 ¹	11	3	1	1	—	—	53 ³
" 15 "	1	—	3	3	7 ¹	9	6	3 ¹	5	9 ¹	—	—	46 ³
" 16 "	—	—	2	3	4	7	5	10 ¹	5 ¹	6 ¹	3	—	45 ³
" 17 "	—	—	—	3	2	1	3	3	7	10 ¹	5 ¹	3 ¹	37 ³
" 18 "	—	—	—	—	2	3	1	3	4	9	12	8	42
" 19 "	—	—	—	—	1	—	—	—	1	2	8	9	21
" 20 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	7	12
Lat ponad 20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	13	15
Razem	25 ¹	23 ¹	37 ⁴	35 ⁴	45 ⁴	28 ¹	28	22 ²	23 ¹	39 ³	33 ¹	40 ¹	378 ²³

6. Mieszkanie uczniów:

	Ia	Ib	IIa	IIIa	IIIb	III	IVa	IVb	Va	Vb	VI	VII	VIII	Razem
U rodziców mieszkało	11 ¹	10 ¹	19 ⁴	17 ⁴	19 ⁴	10 ¹	16	6 ²	4 ¹	13 ³	5 ¹	9 ¹		139 ²³
" krewnych	3	3	2	3	2	1	2	—	1	3	2	2		23
" obcych	11	11	16	16	24	17	10	16	18	23	16	29		216
Razem	25 ¹	23 ¹	37 ⁴	35 ⁴	45 ⁴	28 ¹	23	22 ²	23 ³	39 ³	33 ¹	40 ¹		378 ³³

7. Wynik klasyfikacji z końcem II. półroczna roku szk. 190S/9:

Do klasy następnej było:														
Chlubnie uzdolnionych	4	1	6 ¹	7 ¹	3	3	2	3	3	3	5	3	7	47 ²
Uzdolnionych	18 ¹	19	29 ³	26 ³	31	21 ¹	22	14 ²	11 ¹	31 ¹	25 ¹	29 ¹		276 ¹⁴
Na ogół uzdolnionych	1	—	1	—	4 ²	2	3	—	—	—	—	—		11 ²
Nieuzdolnionych	1	2	1	2	5	—	1	4	3	2 ¹	3	2		26 ¹
Pozwolenie na egzamin poprawczy otrzymało	1	1	—	—	1 ¹	1	—	1	6	1 ¹	2	1		15 ²
Nie klasyfikowano	0 ⁸	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		4 ¹
Przed klasyfikacją wystąpiło	6	7 ¹	1	3	4 ¹	2	1	5	3	3	2	2		36 ²
Razem	31 ²	30 ¹	38 ⁴	38 ³	48 ⁴	29 ¹	29	27 ²	26 ¹	42 ³	25 ¹	40 ¹		413 ²⁴

	Ia	Ib	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VIIa	VIIb	VIII	Ra- zem
8. Dodatek do klasyfikacji za rok szk. 1907/8.														
Do egzaminu poprawczego przeznaczono	3	5	3 ¹	3	4	5	6	1	7	—	2	2	3	44 ¹
" " uzupełniającego	—	—	—	—	1	—	—	—	—	0 ¹	0 ²	—	0 ¹	1 ⁴
C. k. Rada szk. kraj. pozwoliła na egzamin poprawczy	—	1	—	3	—	1	—	—	4	—	—	—	1	10
Złożyło egzamin poprawczy	3	6	3 ¹	6	4	6	5	1	11	—	2	2	4	53 ¹
" " nie złożyło	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Egzamin uzupełniający zdało	—	—	—	—	1	—	—	—	—	0 ¹	—	—	0 ¹	1 ²
" " nie zdało	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0 ²	—	—	0 ²
Ostateczny wypik klasyfikacji za r. szk. 1907/8														
Stopień I. celujący otrzymało	2 ¹	4 ¹	4	3 ¹	3	2	5	5	5	3	4	2	6	48 ³
" I. otrzymało	32	31	19 ²	23	24	26	23 ¹	23 ¹	33 ⁴	26 ²	15 ¹	18	35 ²	328 ¹⁴
" II. "	3	2	3	2	3	1	2	—	1	—	1 ²	—	1	19 ²
" III. "	2	—	—	—	2	1	—	—	2	—	—	—	—	10
Razem	39¹	37¹	26	28¹	32	31	30¹	28²	41⁴	31²	20³	20	42²	405¹⁹
	Ia	Ib	IIa	IIb	III	IVa	IVb	Va	Vb	VI	VII	VIII	Razem	
9. Frekwencya na naukę przedmiotów wzglę- dnie obowiązkowych i nadobowiązkowych:														
Na naukę języka ruskiego uczęszczało	—	—	—	—	—	14	17	9	15	3	—	2	60	
" " historii kraju rodzinnego uczęszcz.	—	—	—	—	45	28	28	—	—	39	33	40	213	
" " kaligrafi uczęszczało	18	17	17	23	—	—	—	—	—	—	—	—	75	
" " rysunków odręcznych uczęszcz.	5	4	4	5	6	6	3	3	1	5	1	1	44	
" " śpiewu uczęszczało	12	12	8	11	5	3	1	3	1	5	5	4	70	
" " gimnastyki uczęszczało	14	11	9	6	10	11	9	2	6	12	14	5	109	

	Ia	Ib	IIa	IIb	III	IVa	IVb	Va	Vb	VI	VII	VIII	Razem
10. Opłatę szkolną złożyło:													
W I. półroczu	9	8	5	8	13	6	2	6	2	9	4	3	75
W II. „	4	4	4	10	17	9	7	9	7	6	4	9	90
Opłata szkolna wynosiła:													
W I. półroczu	270	240	150	240	390	180	60	180	60	270	120	90	Koron 2250
W II. „	120	120	120	300	510	270	210	270	210	180	120	270	2700
Razem koron	390	360	270	540	900	450	270	450	270	450	240	360	4900
11. Fundusze na środki naukowe:													
Taksy wstępne (po 4 K. 20 h.) wynosiły	125'00	117'60	121'00	25'20	33'60	16'80	8'40	29'40	16'80	25'20	29'40	—	Koron 449'40
Datki na zbiory naukowe (po 2 K.) „	64'40	62'00	84'00	84'00	104'00	60'00	58'00	58'00	54'00	90'00	72'00	82'00	872'00
13. Stypendya:													
Liczba stypendystów	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	3
Ogólna kwota stypendyów (w koronach)	—	—	—	—	—	—	—	210	—	—	315	200	725

XI.

Kronika zakładu.

Egzamina poprawcze i uzupełniające odbywały się w dniach 29. i 31. sierpnia.

Wpisy uczniów do klasy pierwszej w terminie przedwakacyjnym w dniu 29. czerwca, w terminie powakacyjnym w dniu 30. sierpnia.

Egzamina wstępne do klasy pierwszej w dniach 30. czerwca i 31. sierpnia.

Wpisy uczniów do klas II.—VIII. w dniach 1. i 2. września.

Egzamina wstępne do klas wyższych w dniach od 4. do 15. września.

Rok szk. 1908/9. rozpoczął się dnia 3. września uroczystem nabożeństwem, odprawionem w kościele parafialnym, poczem dyrektor odczytał i objaśnił zebranym w auli gimnazjalnej uczniom przepisy szkolne.

Uczniów wpisanych podzielono na 12 oddziałów, zakład więc liczył w porównaniu z rokiem poprzednim mniej o jeden oddział, mimo że liczba ogólna uczniów nie o wiele się zmniejszyła; utworzono oto jeden oddział w klasach III. i VII., natomiast dwa oddziały w klasie V.

W dniach 10. września i 19. listopada wzięła młodzież zakładu razem z nauczycielami udział w nabożeństwach żałobnych, odprawionych w kościele parafialnym za spokój duszy ś. p. Cesarzowej Elżbiety, w dniu zaś 28. czerwca w takimże nabożeństwie za spokój duszy ś. p. Cesarza Ferdynanda.

Do św. Sakramentów Pokuty i Ołtarza przystępowała młodzież w ciągu roku szk. trzy razy: w dniach 17. i n. września, w dniach 5. i n. kwietnia — po rekolekcyach, które się odbyły w dniach 3.—5. kwietnia pod przewodnictwem ks. Kotfisa (w klasach niższych) i ks. Krzemienieckiego (w klasach wyższych) i w dniach 25. i n. czerwca.

Zakład święcił w ubiegłym roku szk. szereg uroczystości, z których wymienić należy ważniejsze:

- 1) Uroczystość Imieniu Najjaśniejszego Pana udziałem w nader solennem nabożeństwie. Nabożeństwo to odbyło się w wigilię Imienin, w dniu 3. października, gdyż Imieniny przypadły w tym roku na niedzielę.
- 2) Uroczysty obchód Jubileuszu 50-letniego kapłaństwa Papieża Piusa X. i to udziałem: a) w uroczystym nabożeństwie, odprawionem na intencję Papieża w kościele parafialnym w dniu 14. listopada i b) w uroczystym wieczorze, urządzonym ku czci Ojca św. w auli gimnazjalnej w dniu 15. listopada.

W wieczorze tym, urządzonym staraniem ogólnego komitetu katolickiego, zajączył zakład wybitnie swój udział: młodzież wypełniła salę po brzegi, obchód zagał słowem wstępem dyrektor zakładu, wskazując na ważność obchodu dla nas jako katolików i dla nas, jako Polaków, rzecz p. t. Pogląd na dzieje papiestwa wygłosił nauczyciel, M. Staroń, odę na cześć Ojca św. oddeklamował uczeń klasy VIII., Z. Bienkowski; w produkcjach muzyki tak chóralnej, jak orkiestralnej przeważny udział mieli uczniowie i nauczyciele gimnazjalni.

Całość miała nastrój bardzo poważny i na uczestnikach musiała niezatarte wywrzeć wrażenie.

Na zakończenie uroczystości uchwalono na wniosek burmistrza miasta, Wielmożnego B. Jaklińskiego, wysłać do stóp Ojca św. telegram z wyrazami hołdu. Na telegram ten nadeszła na ręce proboszcza miejscowego, ks. Prałata, Eugeniusza Wolskiego następująca odpowiedź: Sanctissimus pater gratos acceptosque habens filialis amoris et oboedientiae sensus, quos expressistis, tibi, urbis istius praefecto, gymnasii rectori, magistris, alumnis benedictionem Apostolicam ex corde impertit. Card. Merry de Val. (Ojciec Święty, przyjmując mile i z radością przesłane wyrazy synowskiej miłości i uległości, udziela z serca Apostolskiego błogosławieństwa Tobie, burmistrzowi miasta, dyrektorowi, nauczycielom i uczniom do wiadomości.

- 3) Uroczystość Patrona zakładu, św. Stanisława Kostki, w dniu 18. listopada. W czasie solennego nabożeństwa przystępowało wielu uczniów do św. Sakramentów Pokuty i Ołtarza. Okolicznościowe kazanie wygłosił ks. proboszcz z Przeclawia Jan Mleczek.
- 4) Uroczysty obchód ku czci naszych trzech wieszczów narodowych, urządzony staraniem uczniów klasy VII. w dniu 21. listopada.

Przed południem poranek (rodzaj generalnej próby), na który mieli wstęp wszyscy uczniowie zakładu, wieczorem właściwy obchód, na którym była młodzież tylko wyższych klas, jakoteż zaproszeni przez dyrekcją rodzice i przyjaciele młodzieży. Program obu obchodów był ten sam, tylko inni uczniowie wygłaszali słowo wstępne i inni nauczyciele zakończenie. Zresztą w skład programu wchodziły: deklamacja zbiorowa ze sceny więziennej w Dziadach, deklamacje solowe utworów Słowackiego i Krasińskiego, solo skrzypcowe, produkcje chóru gimnazyalnego, orkiestry mieszanej i orkiestry mandolinistów. Całość wypadła wcale udatnie.

- 5) Uroczysty obchód 60-letniego Jubileuszu wstąpienia na tron najmiłociwiej nam panującego Cesarza i Króla, Franciszka Józefa I.

Uroczystość odbyła się dnia 2. grudnia po należytem przygotowaniu produkcji i odpowiedniem przystrojeniu przez młodzież budynku szkolnego, na co użyto dnia 1. grudnia, a składała się z dwóch części: a) z uroczystego dziękczynnego nabożeństwa w kościele parafialnym, w czasie którego młodzież śpiewała, a po którym „Te deum“ i hymn ludowy odśpiewała, b) z uroczystego poranku w odświętnie przystrojonej auli gimnazyalnej, gdzie na tle dywanów i zieleni widniał portret Najjaśniejszego Pana.

Tu prócz zaproszonych gości zebrało się całe grono nauczycielskie i cała młodzież zakładu.

Poranek zagał przemową dyrektor zakładu, podnosząc znaczenie dnia tego dla wszystkich ludów Austrii, w szczególności zaś dla nas Polaków i dla młodzieży zakładu, noszącego Najwyższe imię Najjaśniejszego Jubilata.

Przemowę swą zakończył dyrektor wzniesieniem okrzyku na cześć Najjaśniejszego Pana, który to okrzyk wszyscy obecni trzykrotnie powtórzyli, po czem orkiestra gimnazjalna hymn ludu zaintonowała.

Nastąpiły nader starannie przygotowane i bardzo poprawnie oddane produkcje tak chóru gimnazyalnego, jak też orkiestry szkolnej i deklamacje okolicznościowych wierszy, wygłoszone przez uczniów zakładu: L. Składnia z klasy III. i Z. Bienkowskiego z klasy VIII.

Nastroj poważny, a podniosły, jaki w czasie obchodu panował, świadczył, że młodzież pojęła i oceniła należycie waż-

ność chwili i zrozumiała obowiązki, jakie ciążyą na dorastającym pokoleniu w obec osoby Najdostojniejszego Jubilata.

W ciągu roku szkolnego lustrowali zakład: C. k. krajowy Inspektor szkół, Rada Dworu, Jaśnie Wielmożny Pan Emanuel Dworski w czasie kilkugodzinnego pobytu w dniu 16. września; Wiceprezydent c. k. Rady szkolnej krajowej, Jaśnie Wielmożny Pan, Dr. Ignacy Dembowski, który w dniu 26. maja w czasie odbywającego się w zakładzie ustnego egzaminu dojrzałości, zaszczycił zakład swą obecnością, przysłuchując się przez czas blisko trzygodzinny odpowiedziom abiturientów, poczem zwiedzając dokładnie cały budynek szkolny, oprowadzony po nim przez dyrektora; nakoniec komisarz biskupi do inwigilowania nauki religii, Najprzewielebniejszy ks. Prałat, Eugeniusz Wolski, lustrował naukę tego przedmiotu w dniach 11., 13. i 18. maja.

Egzamin dojrzałości w terminie jesiennym odbył się dnia 28. września z tymi uczniami klasy VIII., którzy uzyskali pozwolenie na zdawanie egzaminu poprawczego, względnie uzupełniającego po wakacjach, w terminie lutowym zaś w dniu 16. lutego z tymi abiturientami tutejszego zakładu, którzy w terminie letowym 1908. zostali reprobowani na przeciąg półroczny. Przy obu egzaminach przewodniczył dyrektor zakładu.

Pisemny egzamin dojrzałości w terminie letnim b. roku odbył się w dniach 10.--12. maja, ustny zaś w dniach 24.—28. maja pod przewodnictwem dyrektora c. k. IV. gimnazjum w Krakowie, Wielmożnego Pana, Romana Zawilińskiego.

Uroczyste rozdanie świadectw abiturientom nastąpiło w dniu 28. maja w auli gimnazjalnej w obec rodziców abiturientów, grona nauczycielskiego i uczniów klas najwyższych.

Rozdanie świadectw poprzedziły odegranie kilku utworów muzycznych przez orkiestrę gimnazjalną, przemowa dyrektora i odpowiedź jednego z abiturientów.

Tegoroczna uroczystość rozdania świadectw abiturientom była znamienną tem, że bezpośrednio po niej nastąpiło w tym samym lokalu i niemal w obec tych samych osób zgromadzenie instytucji, która z tutejszym zakładem, ba nawet z egzaminem dojrzałości, odbywanym w tutejszym zakładzie w organicznym i ścisłym pozostaje związku. Instytucją tą to świeżo do życia powołane „Towarzystwo byłych uczniów gimnazjum dębickiego“, mające za zadanie służyć wskazówkami w wyborze zawodu i przychodzić z pomocą materyjalną podczas studyów wyższych byłym uczniom tutejszym, a odbywające swe Walne Zgromadzenie raz na rok i to w dniu rozdania świadectw

dojrzałości abiturjentom tutejszym. Towarzystwo to o celu tak znacznym zasługuje ze wszech miar na uznanie, a szczęśliwa myśl jego oby licznych znalazła naśladowców!

Śmierć nieubłagana i w roku szk. ubiegłym nie oszczędziła naszego zakładu, zabierając z grona uczniów tutejszych ucznia klasy VII., Stolańskiego Maryana. W pogrzebie ucznia tego, który się odbył w dniu 8. maja w jego rodzinnej wsi, Gorzejowej, obok Pilzna, wzięli udział koledzy zmarłego z orkiestrą gimnazyjalną i kilku członków grona nauczycielskiego z dyrektorem na czele. W kościele nad trumną przemówił katecheta zakładu, ks. prof. B. Kotfis, nad grobem zaś uczeń klasy VII., J. Sado. Nabożeństwo żałobne za spokój duszy zmarłego odbyło się staraniem zakładu w dniu 23. czerwca.

Takież samo nabożeństwo odprawionem zostało w dniu 25. września za spokój duszy b. ucznia kl. IV. tutejszego zakładu, ś. p. Geneji Mieczysława.

Z samego zaś początku roku szkolnego, mianowicie w dniu 7. września wzięli uczniowie klasy najwyższej z orkiestrą szkolną i kilku członków grona nauczycielskiego wraz z dyrektorem udział w pogrzebie długoletniego ucznia tutejszego, ostatnio ucznia gimnazjum I. w Rzeszowie, ś. p. Stanisława Składnia. W czasie obrzędu pogrzebowego, który się odbył w Ropczycach, przemówił nad trumną w kościele również ks. prof. Kotfis, nad grobem zaś uczeń klasy VIII., Z. Bieńkowski.

Nakoniec u schyłku roku szkolnego zginął tragiczną śmiercią uczeń kl. I., Maryan Pańczyk. Pogrzeb ucznia tego odbył się dnia 25. czerwca.

Wszyscy ci uczniowie byli pod każdym względem wzorowymi, choroba jednak od dłuższego czasu nurtowała w ich młodocianych organizmach. Niech odpoczywają w pokoju!

Rok szkolny 1908/9. zakończył się w dniu 29. czerwca uroczystym nabożeństwem w kościele parafialnym i rozdaniem świadectw rocznych.

XII.
KLASYFIKACYA UCZNIÓW.

KLASA I. A.

Chlubnie uzdolnieni:

Dołżycki Wincenty
Nykiel Stanisław

Pociask Stanisław
Wrona Wojciech

Uzdolnieni:

Brodacki Andrzej
Burgiel Leonard
Czarnek Czesław
Czopaj Aleksander
Dachowski Ludwik
Draus Józef
Dudek Ludwik
Jana Maryan
Jurczyński Antoni
Łabędź Tadeusz

Magenheimer Ferdynand
Pańczyk Maryan
Pietruszewski Maryan
Pruc Kazimierz
Rozwadowski Kazimierz
Senyszyn Julian
Świętoń Piotr
Szczepanek Zygmunt
Szczęsny Stanisław
Trzcieniecki Henryk (pryw.)

Nieuzdolniony 1 uczeń. Do egzaminu poprawczego przeznaczono 1 ucznia.

KLASA I. B.

Chlubnie uzdolnieni:

Świnka Józef.

Uzdolnieni:

Augustynowicz Konrad
Bobulski Wojciech
Broda Mieczysław

Daniel Józef
Jarolim Edmund
Jarolim Leon

Krzyżek Franciszek
 Mielecki Jakób
 Nosek Ludwik
 Radomski Jan
 Rudawski Jan
 Schön Adolf

Schüssel Leon
 Surman Wincenty
 Szczeklik Edward
 Świerk Bronisław
 Topij Stanisław
 Ungeheuer Bronisław

Rynkar Franciszek

Nieuzdolnionych 2 uczniów. Do egzaminu poprawczego przeznaczono
 1 ucznia.

KLASA II. A.

Chlubnie uzdolnieni :

Bis Jakób
Hubicki Stanisław
Muchowicz Józef

Strzępa Władysław
Surman Maryan
Wojdon Wojciech
Welfe Henryka (pryw.)

Uzdolnieni :

Berger Szymon
 Birkowski Wiktor
 Cerefin Tadeusz
 Cieśla Franciszek
 Dawidowski Jan
 Dobrowolski Władysław
 Gąsiorek Stanisław
 Geucja Władysław
 Gródecki Władysław
 Jana Zygmunt
 Jezierski Franciszek
 Kopala Jan
 Kozub Władysław
 Makosiński Kazimierz
 Marszałek Jan
 Morbitzer Juliusz

Popławski Józef
 Poproch Władysław
 Pruc Bronisław
 Rozwadowski Władysław
 Rynut Edward
 Sitko Teofil
 Skaba Jakób
 Stachon Bolesław
 Stafiński Wincenty
 Starzak Stanisław
 Stasicki Stanisław
 Święton Antoni
 Wałowski Władysław
 Woliński Kazimierz
 Rozwadowska Marya (pryw.)
 Wasilkowska Włodzimiera (pryw.)

Menderer Władysław (pryw.)

Nieuzdolniony 1 uczeń.

KLASA II. B.

Chlubnie uzdolnieni :

Alwin Roman
Deszcz Józef

Dziedzic Antoni
Fijałek Michał

Gąsior Walenty
Szostak Antoni

Żyła Stanisław
hr. Rey Tadeusz (pryw.)

Uzdolnieni:

Armata Jakób
Boczoń Maryan
Böhm Edward
Borek Stanisław
Bułat Władysław
Bytomski Ludwik
Chmura Stanisław
Filipek Antoni
Frączek Stanisław
Grabowski Piotr
Grzebień Franciszek
Hołyś Adam
Jesionek Jan
Kostecki Józef

Kucharski Stanisław
Majka Antoni
Mikłowski Stanisław
Nykiel Piotr
Serednicki Bronisław
Składzień Leon
Skrzat Julian
Socha Antoni
Tworek Tadeusz
Ungeheuer Edward
Wenda Zygmunt
Zieliński Władysław
Dudek Henryk (pryw.)
Gromadzki Stanisław (pryw.)

Karfiol Benjamin (pryw.)

Nieuzdolnionych 2 uczniów.

KLASA III.

Chlubnie uzdolnieni :

Marć Józef
Matras Michał

Żądło Kazimierz
Alwin Otto (pryw.)

Uzdolnieni:

Augustynowicz Zygmunt
Bieszczad Jan
Brniak Józef
Buszko Alojzy
Dec Władysław
Dudek Franciszek
Dymnicki Bolesław
Hoszard Maryan
Jakubowski Ignacy
Jaworowski Mieczysław
Karakiewicz Mieczysław
Kowalczyk Leon
Kozak Władysław
Kucharski Władysław
Leja Edward
Mielecki Stanisław

Morbitzer Władysław
Mrozek Tadeusz
Nagawiecki Stanisław
Oleś Jan
Pająk Walery
Ramocki Julian
Seńkowski Franciszek
Skarbek Kazimierz
Składzień Ludwik
Skóra Franciszek
Szelowski Stanisław
Ściora Franciszek
Śpiewak Stanisław
Trznadel Edward
Wielgus Jan
Wótek Józef

Zając Józef
Zaworski Mieczysław

Grünspan Chaim (pryw.)
Lewicka Zofia (pryw.)

Nieuzdolnionych 5 uczniów. Do egzaminu poprawczego przeznaczono 2 uczniów.

KLASA IV. A.

Chlubnie uzdolnieni:

Kalita Emil

Münnich Tadeusz
Skrzat Michał

Uzdolnieni:

Baran Władysław
Barański Jan
Białas Wojciech
Bronikowski Tadeusz
Bursztyn Tadeusz
Kubik Walenty
Kusibab Jan
Połec Jan
Pyzikiewicz Hieronim
Róg Władysław
Rymut Józef
Sagan Tomasz

Schön Stanisław
Socha Wojciech
Szczęsny Kazimierz
Surman Jakób
Tökely Karol
Tewel Hersch
Tinz Maryan
Weiss Alfred
Welser Maryan
Wroński Stanisław
Zaręba Stanisław
Złotek Karol

Weissberg Zofia (pryw.)

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 1 ucznia.

KLASA IV. B.

Chlubnie uzdolnieni:

Chmiel Stanisław

Schmidt Kazimierz

Uzdolnieni:

Berger Jan
Buś Ludwik
Dziedzic Władysław
Głab Władysław
Hubicki Adam
Jedliński Jan
Kaucki Stanisław
Kleinberg Ignacy

Kmiecik Stanisław
Kugler Ludwik
Loda Ferdynand
Łukasik Władysław
Malinowski Stanisław
Nożyński Józef
Pawlus Adam
Piękoś Franciszek

Podgórny Jan
Przeworski Maryan
Rożkiewicz Stanisław
Rybski Józef

Sitko Maryan
Socha Marcin
Teitelbaum Sender
Wośko Józef
Zieliński Józef

Nieuzdolniony 1 uczeń.

KLASA V. A.

Chlubnie uzdolnieni :

Cygan Józef

Deszcz Maryan
Grzebieniowski Tadeusz

Uzdolnieni :

Biestek Stefan
Capała Franciszek
Dec Józef
Gromczakiewicz Juliusz
Idec Franciszek
Kramer Jan
Krogulski Bolesław
Kruczek Henryk

Mozes Maurycy
Sabat Stanisław
Urbanek Piotr
Wierzbicki Stanisław
Zagórski Julian
Zaworski Stanisław
Wurzel Adolf (pryw.)
Duldig Ignacy (pryw.)

Nieuzdolnionych 4 uczniów. Do egzaminu poprawczego przeznaczono 1 ucznia.

KLASA V. B.

Chlubnie uzdolnieni :

Drabiak Antoni

Skóra Franciszek
Śpiewak Antoni

Uzdolnieni :

Bauer Stefan
Bochniewicz Henryk
Dobrowolski Stanisław
Jedynak Jan
Kosiński Stanisław
Król Stanisław

Markulis Franciszek
Pawlus Zygmunt
Skwirut Mieczysław
Sołtykowski Tadeusz
Węglowski Wilhelm
Weinberger Eisig (pryw.)

Nieuzdolnionych 3 uczniów. Do egzaminu poprawczego przeznaczono 6 uczniów.

KLASA VI.

Chlubnie uzdolnieni:

<i>Nichthaus</i> Mojżesz	<i>Wasilkowki</i> Ludwik
<i>Topij</i> Błażej	<i>Wolek</i> Jan
	<i>Zachara</i> Władysław

Uzdolnieni:

Berger Tadeusz	Laufbahn Pinkas (pryw.)
Bergner Mojżesz	Madej Leonard
Blezień Stefan	Mroczek Michał
Błażejowski Władysław	Nowak Jan
Bross Józef	Otfinowski Stanisław
Dąbal Tomasz	Pudełek Stanisław
Dintenfass Pinkas	Sławek Stanisław
Dydo Roman	Śpiewak Czesław
Grochowiak Franciszek	Strzok Jakób
Grzywacz Ferdynand	Świerk Antoni
Jana Stanisław	Tracz Jan
Jastrzębski Antoni	Urban Józef
Jesionek Józef	Urbański Franciszek
Kirsch Izrael	Wałek Michał
Kokoszka Józef	Wilczyński Michał
Kuźniarski Kazimierz	Wiłdecki Franciszek

Nieuzdolnionych 3 uczniów. Do egzaminu poprawczego przeznaczono 2 uczniów.

KLASA VII.

Chlubnie uzdolnieni:

<i>Bielawa</i> Józef	<i>Sado</i> Józef
	<i>Ujda</i> Jan

Uzdolnieni:

Baran Kazimierz	Hubicki Aleksander
Brodacki Franciszek	Kapusta Józef
Buch Wilhelm	Konopka Józef
Bujak Jan	Kornecki Maryan
Dygdoń Franciszek	Lis Ignacy
Glinka Andrzej	Mazurkiewicz Michał
Gliwa Ignacy	Nagawiecki Bronisław
Grecki Jan	Nawratil Władysław
Hamala Franciszek	Róg Franciszek
Hausner Henryk	Rosenbaum Boruch

Sękowski Edward	Wałek Henryk
Styczeń Jan	Wiktor Jan
Stoperkiewicz Michał	Rabnerówna Estera (pryw.)

Nieuzdolnionych 3 uczniów. Do egzaminu poprawczego przeznaczono 2 uczniów.

KLASA VIII.

Ukończyli z wynikiem **chlubnym**:

<i>Bieńkowski Zyg. Franciszek</i>	<i>Niemiec Rudolf Karol</i>
<i>Duchiewicz Roman</i>	<i>Sęczyk Karol</i>
<i>Łojek Stanisław</i>	<i>Sulisz Andrzej</i>
	<i>Wydra Wojciech</i>

Ukończyli z wynikiem **dobrym**:

Babski Stanisław	Latawiec Jan
Berger Chaim	Latocha Leon Antoni
Bogucki Wilhelm Jan	Łata Franciszek Salezy
Borsuk Bazyli	Moskal August
Czopej Antoni Józef	Piątek Stanisław
Gawlik Maksymilian	Pilarski Aleksander Zygmunt
Głowiak Władysław	Przeworski Mieczysław Stanisław
Golik Bolesław Adam	Pyzikiewicz Leon Jan
Gołąb Andrzej	Rozmysławski Bartłomiej Ludwik
Gołąb Jan Filip	Rynkar Jan
Górka Tadeusz	Sternberg Alfred
Gurdak Jakób	Woelfle Władysław Mieczysław
Hyjek Stanisław	Henryk
Kapusta Jan	Zmarzły Franciszek
Karaś Henryk	Friedberg de Salomon Jadwiga Ma-
Kawęcki Adam Mikołaj	rya Antonina (pryw.)

Ukończyło z wynikiem **niedostatecznym** uczniów dwóch. Pozwolenie na egzamin poprawczy otrzymał 1 uczeń.

Wynik egzaminu dojrzałości w terminie letnim 1908/9.

Do egzaminu dojrzałości przystąpiło 34 uczniów publicznych i 1 prywatystka.

Egzamin dojrzałości z odznaczeniem złożyli:

1. <i>Bieńkowski Zygmunt</i>	4. <i>Niemiec Rudolf Karol</i>
2. <i>Duchiewicz Roman</i>	5. <i>Sęczyk Karol</i>
3. <i>Łojek Stanisław</i>	6. <i>Sulisz Andrzej</i>
	7. <i>Wydra Wojciech</i>

Za dojrzałych uznani :

1. Babski Stanisław	15. Latawiec Jan
2. Berger Chaim	16. Latocha Leon Antoni
3. Bogucki Wilhelm	17. Łata Franciszek
4. Borsuk Bazyli	18. Moskal August
5. Czopej Antoni Józef	19. Piątek Stanisław
6. Gawlik Maksymilian	20. Pilawski Aleksander Zygmunt
7. Głowiak Władysław	21. Przeworski Mieczysław
8. Golik Bolesław Adam	22. Pyzikiewicz Leon Jan
9. Gołąb Jan Filip	23. Przemysławski Bartłomiej
Ludwik
10. Górka Tadeusz	24. Rynkar Jan
11. Gurdak Jakób	25. Sternberg Alfred
12. Hyjek Stanisław	26. Woelfle Władysław
13. Kapusta Jan	27. Zmarzły Franciszek.
14. Kawęcki Adam Mikołaj	28. Friedberg de Salomon Jadwiga Marya Antonina (pryw.)

Nie reprebrowano żadnego ucznia.

OGŁOSZENIE.

Egzamina poprawcze i uzupełniające odbędą się w dniu 30. sierpnia.

Wpisy uczniów do klasy I. odbędą się w terminie przedwakacyjnym 29. czerwca, w terminie powakacyjnym 30. sierpnia.

Egzamina wstępne do klasy I. odbędą się przed feryami w dniu 30. czerwca, po feryach w dniu 31. sierpnia.

Uczniowie, zgłaszający się do wpisów, mają się jawić w towarzystwie rodziców lub opiekunów.

Uczniowie, zgłaszający się do egzaminu wstępnego do klasy I., mają przy wpisie przedłożyć:

1. metrykę chrztu lub urodzenia na dowód, że ukończyli już 10-ty rok życia lub ukończą go przed 1. stycznia 1910.,
2. świadectwo szkolne za ostatnie półrocze, jeżeli pobierali naukę w szkołach publicznych,
3. świadectwo powtórnego szczepienia ospy (rewakcynacyi), odbytego w roku poprzedzającym zgłoszenie się do gimnazjum.

Zakres wymagań przy egzaminie wstępnym do klasy I. jest następujący:

- a) z religii wymaga się wiadomości, jakich uczeń nabrać powinien w IV. klasie szkoły ludowej;
- b) z języka polskiego czytania płynnego i wyraźnego, objaśniania odczytanego ustępu pod względem treści i związku myśli, znajomości części mowy, odmiany imion i czasowników, znajomości zdania pojedynczego, rozwiniętego, poprawnego napisania dyktatu z zakresu pojęć znanych uczniom i piśmiennego rozbioru zdania z kilku zwykłemi określeniami;
- c) z języka niemieckiego czytania płynnego i znamionującego zrozumienie, znajomości odmiany imienia, słów posiłkowych, czasowników słabych i najzwyklejszych czasowników mocnych, zasobu wyrazów z zakresu pojęć, znanych uczniom, poprawnego napisa-

nia dyktatu, którego treść poda się przed podyktowaniem uczniom w języku polskim;

- d) z rachunków pisania liczb do miliona włącznie, biegłości w 4 działaniach liczbami całkowitemi, pewności w tabliczce mnożenia, znajomości ważniejszych miar metrycznych, a w wypracowaniach rozwiązywania także zagadnień z zakresu życia codziennego.

Niedostateczny postęp w jednym przedmiocie egzaminu usuwa ucznia na cały rok od przyjęcia go w jakiegokolwiek szkole średniej. Powtórzenie egzaminu wstępnego w tym samym roku szkolnym w tym samym, czy też w innym zakładzie jest bezwarunkowo wzbronione.

Wpisy uczniów do klas II.—VIII. odbędą się w dniach 1. i 2. września.

Uczniowie przybywający z innych zakładów, mają wykazać się potwierdzeniem dyrekcji, umieszczonem na świadectwie rocznem, że mogą bez przeszkody być przyjęci w innym zakładzie. Nadto mają przedłożyć: a) metrykę chrztu, względnie urodzenia, a) dekret uwolnienia od opłaty szkolnej (lub poświadczenie uwolnienia na świadectwie szkolnem), jeżeli to uwolnienie mają.

Uczniowie, którzy po dłuższej przerwie w naukach pragną ponownie wstąpić do gimnazjum, mają przedłożyć nadto:) świadectwo moralności za czas, w którym do szkoły nie uczęszczali, b) świadectwo powtórnego szczepienia ospy (rewakcynacji), c) fotografię swoją ze stwierdzeniem tożsamości osoby, umieszczonem na odwrotnej stronie fotografii przez właściwą władzę polityczną. Uczniowie ci będą poddani egzaminowi wstępnemu, w terminie, który im się wyznaczy, celem oznaczenia klasy, do której mogą być przyjęci.

Każdy uczeń ma złożyć przy wpisie tytułem datku na środki naukowe kwotę 2 kor., nadto kwotę 1 kor. na gry i zabawy i takąż kwotę na muzykę. Od obu ostatnich datków mogą bardzo biedni uczniowie być przez Dyрекcyę uwolnieni.

Uczniowie nowo do zakładu wstępujący uiszczają nadto takse wstępną w kwocie 4 kor. 20 hal.

Taksa egzaminacyjna przy egzaminach wstępnych do klas II.-VIII. wynosi 24 kor.

Uczniowie obowiązani do składania opłaty szkolnej, która w tu-tejszym zakładzie wynosi za jedno półrocze 30 kor., muszą ją złożyć w pierwszych 6. tygodniach półrocza, a zatem do dnia 15. października, względnie 15. marca. Prośby o uwolnienie od opłaty szkolnej, zaopatrzone w ostatnie świadectwo szkolne i w świadectwo ubóstwa, nie dawniej jak przed rokiem wystawione przez zwierzchność gminną

miejsca zamieszkania rodziców, a potwierdzone przez właściwy urząd parafialny, względnie przełożenie zboru izraelickiego, należy bez stempli wnosić za pośrednictwem Dyrekcyi do Wysokiej c. k. Rady szkolnej krajowej i to najpóźniej do 20. września w pierwszym, a do 20. lutego w drugim półroczu.

Uczniowie klasy I. mają złożyć opłatę szkolną za pierwsze półrocze najpóźniej do dnia 30. listopada; ci jednak ubodzy uczniowie, którzy w pierwszych dwu miesiącach czynią przynajmniej dostateczne postępy we wszystkich przedmiotach i dobrze się zachowują mogą uzyskać odroczenie tego terminu do końca półroczu, a w razie pomyślnego wyniku klasyfikacyi za pierwsze półrocze uzyskują uwolnienie od opłaty szkolnej. Uczniowie, chcący z tego dobrodziejstwa korzystać, mają w ciągu dni 8 po rozpoczęciu roku szkolnego wnieść na ręce Dyrekcyi nieostemplowane podania do Wysokiej c. k. Rady szkolnej krajowej, do których dołączają należycie wystawione i dokładne świadectwo ubóstwa, stwierdzające majątkowy stan rodziców.

Uczniom zamieszkującym wolno mieszkać pod nadzorem tylko tych osób, którzy się będą ściśle stosować do przepisów Regulaminu dla osób utrzymujących w swych domach uczniów szkół średnich, wydane go przez Wysoką c. k. Radę szkolną krajową. Osoby, przyjmujące uczniów na mieszkanie, muszą więc we własnym interesie zaznaczyć się dokładnie z tymi przepisami, które im Dyrekcyja na żądanie udzieli. W razie, gdyby osoby te do powyższych przepisów się nie stosowały, Dyrekcyja zabroni uczniom mieszkać w ich domach.

Rok szkolny 1909/10. rozpocznie się uroczystem nabożeństwem w dniu 3. września.

Józef Szydłowski.

